

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadóért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója
Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.
Társzerkesztő: Buday Barna az OMGE. titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”
igazgatóválasztmányának
ugyis mint a

„Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége”
végrehajtó-bizottságának

1900. évi október hó 29-én, (hétfőn) délelőtt
10 órakor, a Közteleken tartandó

I. ülésére.

TÁRGYAK:

A) Közösen elintézendő ügyek:

1. Mult ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
2. Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése.
3. Elnöki előterjesztés a földmiv. ügyi miniszter üdvözlése tárgyában.
4. Új tagok főlvétele.
5. Szövetségi tagok felszólítása a végrehajtó-bizottságba új tagok kiküldése tárgyában.
6. Szövetségi tagok átiratai:
  - a) Liptómezei gazd. egyesület átirata az új vámtarifa és egy gép verseny rendezése tárgyában.
  - b) Borsodmezei gazd. egyesület átirata Miskolcra rendezendő mezőgazdasági kiállítás ügyében.
  - c) Pozsony mezei gazd. egyesület átirata Pozsonyban rendezendő mezőgazdasági kiállítás ügyében.
  - d) Nógrád- Bihar- és Aradmegyei gazd. egyesületek átirata tőzsde-reform tárgyában.
  - e) Sáros- és Nyitramegyei gazd. egyesületek átiratai földmiv. ügyi miniszter üdvözlése tárgyában.

7. Jelentés kassai agrárgyűlésről.
8. Szövetségi nagygyűlés idejének és napirendjének megállapítása.
9. Szövetségi nagygyűlés jövő évi költségvetésének bemutatása.
10. Szegedi kiállítás zársummadásának bemutatása.
11. Jelentés az idegen buza jegyzése tárgyában tartott anketéről.
12. Jelentés az őrlési engedély tárgyában fővárosnál tartott szakértekezletről.
13. Jelentés a miskolci sörárpavaszarról.
14. Jelentés a párisi nemzetközi gazdasági kongresszusról.
15. Javaslat a Szövetség évkönyve tárgyában.

Miniszteri leiratok:

1. Földmiv. miniszter a vámtarifa-revizió-jára vonatkozó munkálatok költségeire 4000 koronát utalványoz.
2. Földmiv. miniszter a Szövetségnek 4000 korona segélyt engedélyez.
3. Kereskedelemügyi miniszter a gazdasági egyesületi titkárok és tagok részére mérsékelt áru vasuti jegyeket engedélyez.
4. Kereskedelemügyi miniszter a tisztességtelen versenyről szóló törvényjavaslat tárgyában.

Tudomásul veendő:

1. Földmiv. miniszter: a mezőgazd. «kísérleti intézményeket» ismertető munka 50 példányát küldi.
2. Földmiv. miniszter a «m. kir. szőlészeti kísérleti állomás» közleményeinek egy példányát küldi.
3. Földmiv. miniszter a «mezőgazdasági munkabérek Magyarországon 1898-ban» című füzetet küldi.
4. Földmiv. miniszter a «Franciaország mezőgazdasága» című munka 2 példányát küldi.
5. Földmiv. miniszter a «Magyar Pomológia» című mű egy példányát küldi.

6. Földmiv. miniszter a «pári lökiállítás» alkalmából kiadott katalógust küldi.
7. Gerlóczy Géza kassai gazdasági tanintézeti tanár «Jogisme» című művét küldi.
8. A svéd és norvég konzul a svéd kormány által kiadott «La Svede» című munkát küldi.

B) Az OMGE. belügyei:

1. A mult ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
2. Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag választása.
3. Meghalt tagok bejelentése.
4. Új tagok főlvétele.
5. Tagsági ügyek s a befizetett alapítványokról szóló kimutatás előterjesztése.
6. Egyesületi tisztikar nyári működéséről szóló jelentés.
7. Közgyűlés idejének és tárgysorozatának megállapítása.
8. Egyesületi évkönyv bemutatása.
9. Kéltő vál. tagok névsorának előterjesztése.
10. Kandidáló-bizottság kiküldése.
11. Tanács javaslatai:
  - a) Egyesületi székház építése ügyében.
  - b) Földmiv. iskolai alapítványok tárgyában.
  - c) Kertészeti tanintézetet létesített ösztöndíj ügyében.
  - d) Istvátelek kisajátítása ügyében.
  - e) Ipari szakosztály szervezése tárgyában.
12. Javaslat az egyesületi székháznak az egyesület új címén való telekkönyvi bejegyzésére.
13. Egyesületi ügyész évi jelentése.
14. Folyó ügyek.

Budapest, 1900. október hó 11-én.

Gróf Desseffy Aurél,
elnök.

A téli idényre világító és fűtőanyagok

u. m.

PETROLEUM, LÁMPAOLAJ, KÖSZÉN, továbbá

LÓTAKARÓK

dús választékban és legjutányosabban beszerezhetők a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉNél Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Mai számunk 16 oldal.

A földbirtok tehermentesítése.

A földbirtok rohamos és fokozódó eladósodására való tekintettel az ebből eredhető válságok elhárítása céljából mind sűrűbben foglalkoznak a tehermentesítés terveivel, sajnos nem annyira nálunk, mint inkább a külföldi államokban. Holott Magyarországon minden, a földbirtok tehermentesítésére irányuló tervezet kivételes figyelmet érdemel, mert habár földbirtokaink megterheltségét illetően hiteles és pontos statisztikai adatok nem állnak is rendelkezésünkre, annyi kétségtelen, hogy földbirtokaink oly rendkívüli terhek sulyait viselik, amelyekkel a mezőgazdasági jövedelmezőség távolról sem áll arányban, így eladósodásunk folyton növekedőben van. Fellner számításai szerint a magyar mezőgazdasági birtok értékének háromötöd részéig van megterhelve, részint adósságokkal, részint közterhekkel.

Az eladósodásnak ezt az agasztó tünetét már sokan észrevették, de az orvoslás módjait illetően komoly és teljesen konkrét alapra fektetett tervek még tárgyalás anyagát sem képezték. Az országgyűlés előtt gróf Széchenyi Imre vetette fel újabban a földtehermentesítés eszméjét, inkább általánosságban s a figyelmeztetés céljával, anélkül azonban, hogy szavai a kívánatos visszhangot keltették volna.

1898-ban az appropriációnális vita alkalmából Horánszky Nándor vetette fel azt az eszmét ismét általánosságban, hogy az állam a kis- és középbirtokosok adósságait állam-emisszió segítségével konvertálja. Tisza István gróf erre azt jegyezte meg, hogy az állam a középbirtokosok hitelviszonyait azok előnyére nem rendezheti direkt áldozatok nélkül és azonfelül a középbirtok a mai viszonyok között körülbelül olyan kamattal, mellyel kap kölcsönt, mint maga a magyar állam. (?) Lukács miniszter ez alkalommal kitért a nyilatkozat elől s annyit mondott, hogy „konkrét tervezetet kérek”; a kívánt konkrét tervezet a mai napig sem született meg.

Az OMGE. közigazgatási szakosztályának ülésén Havas Miksa próbálkozott meg egy tervezettel, mely a földbirtok tehermentesítését az életbiztosítással kombinálja, a birtokos tehát adósságainak értékéig biztosítsa magát, hogy halála után a birtok tehermentesen szálljon az utódra.

Ez a tervezet azért nem tudott népszerűsége emelkedni, mert túl magas évi járulékot hárított volna a biztosított félre. Hecht Félix a német alacsonyabb kamatlábakhoz mérten újabb számításokat tett, már kedvezőbb, de még mindig meddő eredményt, úgy hogy a végén be kellett ismernie, hogy a mai viszonyok között terve megvalósíthatatlan, mert az adós földbirtokos legfeljebb a tőke után járó 6%-ot képes kamatra, törlesztésre és biztosításra fizetni, holott díj-számításai szerint e czímen az adós birtokosokat magasabb és életkorukhoz képest 5-84%-tól 8-32%-ig emelkedő kamatlábakkal kellene terhelni. A díjizetést már 25 éven felüli birtokos is képtelen volna teljesíteni; ezidőszent tehát a tervezet fölött napirendre térni vagyunk kénytelenek.

Külföldön már gyakorlatiasabb színezetű tervek merültek fel ez irányban; ezek közül mindenesetre legfigyelemre méltóbb az alább ismertetett osztrák tervezet, amelyet Eber Antalnak a „Közgazdasági Szemlében” megjelent közleményéből vetünk át s a következőkben adunk.

Igen életrevaló, mert gyakorlati alapokon nyugvó és a legkisebb részletekig kidolgozott javaslatot terjesztett a tiroli parasztbirtokok tehermentesítésére nézve dr. Grabmayer Karoly meráni országgyűlési és tartományi képviselő az év májusában a tiroli tartománygyűlés elé. A javaslat megértéséhez szükséges a tiroli parasztbirtokok legújabb

keletkezett különleges jogát rövidesen vizsgálunk.

Tirolban a legújabb időkig nem volt modern telekkönyvi rendszer. Csak az 1896. február 15-iki tartománygyűlési határozat mondotta ki, hogy a Verfachbuch elavult rendszerével szakítanak és helyébe korszerű telekkönyvi intézményt léptetnek életbe. A telekkönyvek azonban, a melyeknek szerkesztése most van folyamatban, szintén tekintetbe veszik a tiroli mezőgazdasági ingatlanok két formáját, vagyis külön betétekben kezelik a szabad birtokot (Walzende Grundstücke), külön a kötött birtokot (Geschlossene Höfe). Ezekre az utóbbiakra, a tulajdonképeni parasztbirtokra nézve a Landtag már 1897. február 25-én külön törvényt alkotott, amely a zárt udvaroknak különleges jogviszonyait szabályozta, a kormányzat azonban ezen törvény ellen különféle kifogásai voltak, úgy, hogy a tartományi gyűlés azokat kénytelen volt tekintetbe venni és a törvényt több módosítással kiegészíteni. Ezt a módosított törvényt a tartományi gyűlés 1899. május 9-én fogadta el. Alapvető rendelkezései a következők:

Zárt udvarnak tekintendő minden lakóházzal ellátott mezőgazdasági birtok, amelynek telekkönyvi betéte a telekkönyvi főkönyv udvarosztályában (Höfe - Abtheilung) létezik. Minden változtatás ezen udvaroknak állagában és kiterjedésében az udvarhatóság jóváhagyására szorul. Ez a hatóság új udvarok alakításához tartozik beleegyezését adni, ha ez ellen nem szólnak lényeges gazdasági aggályok és ha az újonnan alkotandó udvar átlagos hozadéka egy legalább öt tagból álló család megfelelő eltartására elégséges, a nélkül azonban, hogy az elégséges összeg négyzseresét meghaladná. Ugyanígyen szempontokból tartozik az illetékes hatóság az olyan kérelmeket megvizsgálni, melyek több udvar egyesítésére, vagy egy udvar feldarabolására irányulnak. Az udvarhatóság autonóm testület; első fokban minden községre nézve bizottságból áll, amely a politikai járáshatóság egy képviselőjének elnöke alatt két tagból, ugymint a mezőgazdák járási szövetségének és a községnek egy-egy képviselőjéből áll. Második fórum az országos bizottság, amelynek elnöke a helytartóság kiküldöttje, tagjai pedig az országos választmány és az országos kulturtanács egy-egy tagja. A zárt udvarokra nézve a törzsörökösödés (Anerbenrecht) ki van mondva. Ha t. i. a zárt udvar volt tulajdonosa után többben lennének törvényes örökösödésre hivatottak, az udvart tartozásaival együtt csak egy személy a törzsörökös örökölheti, a ki az udvar tehermentes értékének erejéig a hagyatékos adósává válik. Az érték a hozadék arányában szakszerű becsülés és a községi elöljáróság meghallgatása után állapítatik meg. Ha a törzsörökösök az Anerbenrecht hagyatéki adóssága visszafizetése és kamatoztatása tekintetében nem tudnak meg egyezni, e részben a bíróság határoz, a törlesztési határidő azonban három évnél rövidebb nem lehet.

A telekkönyvi jogrendszer megalkotásának második hatása volt, hogy a tartományi jelzálog-intézet felállítását határozta el, a melynek hivatása a mezőgazdaság jelzálog-hitel igényeit lehetőleg olcsón és biztosan kielégíteni és a már fennálló kölcsönök konverzióját előmozdítani. Végül pedig a Landtag az év május 26-iki ülésén oly határozatot hoztak, a mely szerint kötelességévé tétetik az országos választmánynak alkalmas uton megállapítani, vajon a megterhelési szabadság főtartása mellett lehetséges-e a parasztság pusztulásának elejét venni, ha nem, milyen korlátozásokat kellene e részben életbe léptetni; járnának-e ezek a korlátozások hátrányokkal; egybe lennének-e sikerrel köve, ha egyidejűleg nem történnék intézkedés a már fennálló terhek tekintetében is és végül, hogy milyen intézkedések lennének a fenn-

álló terhek tekintetében célszerűen teendők. A Grabmayer javaslatának célja választ adni az e határozati javaslatban felvetett kérdésekre.

A javaslat premisszái a következők: 1898 végével Tirol összes jelzálogos adóssága 260 millió forint volt, a terhek átlagos évi szaporodása pedig öt millió forint. Ennek a nagyságnak eladósodásnak egyik főoka a földbirtok téves értékelése a hozadéki szempont mellőzése folytán. A tiroli agrárpolitikának tehát egyik főfeladata a földbirtok hozadéki s haszonértéke közti eltérést lehetőleg megszüntetni a forgalmi érték leszállítása által: ezt az értékesítő funkcióit pedig épen a megterhelési határ megszabása teljesítheti. A mint a parasztot közhatalosi ellenőrzés alá helyezték, hogy gazdaságilag helytelen birtokmegosztásokat ne eszközölhessen, épen úgy jogos és következetes ellenőrzés alá helyezni a másik megosztást is, a birtok értékének és a föld járadékának megosztását, amely a jelzálogos megterhelés által megy végbe. A mezőgazdasági jelzálogkölcsönre nézve a következő követelmények állítandók föl: A kölcsönnek fölmondhatatlannak kell lennie, a teljesítés tartalmát pedig csak egy járadék szolgáltatása alkothatja és pedig törlesztési járadék, amely által a földbirtok bizonyos idő alatt terheitől felszabadul. Ezt a törlesztéses hitelt azonban a magántőke sohasem kész és hajlandó nyújtani. Ha tehát a földbirtokot komolyan, hozzáillő hitelhez kívánjuk juttatni, nem marad egyéb hátra, mint a magánosok zálogjogát kizárni s a zálogjog szerzését mezőgazdasági ingatlanokon csak köztestületileg szervezett hitelintézeteknek megengedni.

Lényeges kérdés, hogyan lehetne a megterhelési határt számszerűleg meghatározni? E részben Grabmayer kiinduló pontja a következő: A parasztbirtokok adóssági terheinek megítélésénél három eladósodási fokot kell megkülönböztetni a szerint, a mint az udvaron csak első, vagy második, vagy ezeken kívül még harmadik tétel is fekszik. Első tétel alatt értendő minden pupillaris terhelés, második alatt minden adósság, amely a pupillaris határ és a birtokérték között foglal helyet, harmadik tétel alatt pedig minden további bekebelezett adósság. A szabály ezekre a terhekre nézve a következő: Az első tétel aggálytalan, a második veszélyes, a harmadik káros. Ebből a következtetés: az első tétel fennmaradhat, a másodiknak és harmadiknak el kell tűnniök, a megterhelési határ ott kezdődjék, ahol a pupillaris biztonság megszűnik. A tétel érvényesítésének egyszerű eszköze pedig az udvarjog kiegészítése az által a rendelkezés által, hogy zárt udvarra zálogjogot csak a tartományi jelzálogintézet szerezhethet. Ezen jelzálog-monopólium által egy csapásra érhetjük el a hitelreform két főcélját: egyfelől kizárjuk a jelzálogos megterhelésnek minden formáját, amely a mezőgazdasági üzemmél nem fér össze, másfelől a legalkalmasabb formában nyújtott hitel mérvét megszorítjuk a gazdaságilag megengedhető határig.

A hitel megszorításával azonban nem szabad a hitel elzárásáig menni. A személyes tartozásokért a birtokot minden felelősség alól kivonni annyit jelentene, mint a parasztot elől minden személyhitelt elzárni. A személyi tartozásokért tehát Grabmayer kizárni kívánja úgy a végrehajtási zálogjog megszerzését, valamint a birtok haszonélvezetének zár alá vételét is, ellenben meghagyandónak tartja a személyes hitelezőknek azt a jogát, hogy végrehajtható követeléseikért az udvar kényszereladását eszközölhessék ki.

Megterhelési határ nélkül nem képzelhető hatásos földtehermentesítés. A megterhelési szabadság korlátlan fentartása mellett minden tehermentesítési mozgalom eredménytelen danáida-munka lenne. A korlátozást azonban erőszak nélkül kell végbevinni. A

régi látoza
ban r
az uj
sines
aki e
feltét
érdék
az u
mint

lat a
követ
udvar
zet,
szöve
kötel
szerü
hitels
a sz
csak
igazo
célo
A sz
tükne
tesre
széss
állap
ez á
kizár
igény
varol
válto

1. Z
intéz
idejü
zárt
intéz
alapy
rezer
és a
résü
vétel
bads
által
igény
adás
csaki
vagy
zolja
Az u
intéz
tárgy
tartó
nyuj
ebbö
terhe
akko
ingat
tulaj
dély
igény
udva
ben,
sem
zássa
pont
Grab

gyar
ban
van
zökk
kiker
tulm
visel
más
szer
létez
első
állap
mily
és h
repe

régi tulajdonosokra nem szabad semmi korlátozást alkalmazni, új birtokszerzőktől azonban meg lehet és meg kell követelni, hogy az új hiteljognak alávéssék magukat. Senki sincs kényszerítve zárt udvart megszerezni, de aki ezt akarja, az tartozik magát annak a feltételnek alávésseni, amelyet a törvény közérdekből felállít. Ez a föltétel pedig az, hogy az udvaron nem szabad más tehernek lennie, mint a tartományi intézet zálogjogának.

Ezekkel a praemisszákból vonja le a javaslat az udvarjognak, mint *ius singulare*-nak következő alapvető tételeit. Zálogjogot zárt udvaron csak a tartományi jelzálogintézet, vagy bejegyzett mezőgazdasági hitel-szövetkezet szereshet. A tartományi intézet kötelezve van a zárt udvarokat az alapszabályszerű biztonság határára belül megterhelni. A hitelszövetkezet megterhelési joga csak kivételes, a szövetkezett bekebelezett jelzálogkölcsönt csak rendkívüli esetekben, a hitelt igénylő által igazolandó és a szövetkezet által ellenőrzendő célokra (inség, amelioratio, stb.) engedélyezhet. A szövetkezeti kölcsönöket kivételes természetűnek megfelelőleg lehetőleg rövid törlesztésre kell nyújtani. Ezen hiteljogi rendelkezések életbeléptetése által az udvarok adóssági állapota egyelőre nyilván nem változhat, mert ez által csak újabb magánmegterhelés lenne kizárva. Az új rend továbbvitele azonban azt igényelné, hogy a tartományi intézet zárt udvarokra vonatkozó minden birtok- és teherváltozásnál a következő módon lépne közbe: 1. Zárt udvarra kölcsönt az országos hitelintézet csak az összes többi zálogjogok egyidejű törlése mellett engedélyez. 2. Minden zárt udvar árveréséül a bíróság az országos-intézetet értesíti, az intézet pedig becslés alapján azonnal meghatározza az elárverezendő birtokra nyújtható kölcsön összegét és azt közli a bírósággal. Ez pedig az árverési föltételekbe fölveszi, hogy a vevő a vételárat készpénzben tartozik befizetni, szabadságában áll azonban az országos intézet által följárlott hitelt a neki tetsző összegig igénybe venni. 3. Szabad kézből történt eladások alapján zárt udvar tulajdonjoga a vevő javára csak úgy kelezhető be, ha az udvart csak az országos intézet követeléseit terhelik, vagy ha az átírást kérelmező egyidejűleg igazolja a többi összes zálogjogok törlesztését. 4. Az új rend záróköve az országos jelzálogintézet részvétele a zárt udvarok hagyatéki tárgyalásánál. Minden ilyen tárgyalás előtt a tartományi intézet megállapítja az udvarra nyújtható kölcsön legmagasabb összegét. Ha ebből az összegből az ingatlanokon nyugvó terhek és a társörökösök igényei kielégítők, akkor az Aneibe fölveszi ezt a kölcsönt és az ingatlan egyedül azzal megterhelve megy át tulajdonába. De ha az intézet által engedélyezhető kölcsön a terhek és örökösödési igények kielégítésére nem elegendő, ekkor az udvar bírói árverésre kerül abban a föltételekben, hogy ilyen terhekkal az Aneibe úgy sem lenne képes fennállni és azzal a korlátozással, amely az árverési vételekre az előző pontban volt előadva. Ez rövid vázlatban a Grabmayr javaslata.

Mik a következtetések, a melyeket Magyarország nézve le kell vonnunk? Első sorban az, hogy a mi számunkra is nagyon itt van az ideje azon gondolkodni, milyen eszközökkel lenne a földbirtok további túlterhelése kikerülhető és milyen módon lenne a jelenlegi túlmagas teherállománynak leszorítása az elviseletőség színvonalára visszavezethető. De másodsorban az, hogy általános, egyetemes orvos-szer ezeknek a bajoknak a kezelésére nem létezik, hanem — kuruzslások elejét veendő — első sorban a baj pontos diagnózisát kell megállapítanunk, lehető pontossággal kell tudnunk, milyen mérvű a megterhelés, illetve túlterhelés, hogyan oszlik az meg az egyes országrészek és birtokkategóriák között, mily arányban szerepel a törlesztéses és a magánkölcsön, melyek

a birtokok által fizetett kamatlabak stb. Szóval: a jelzálogos terhek statisztikájára sürgős szükségünk van, mert a nélkül a birtokterhelés, az agrárpolitika ezen fontos része tekintetében semmiféle alapos véleményt nem nyilváníthatunk.

Keleti az egész megterhelési statisztika költségeit — a nyolczvanas években teljesített próbafelvételeknél szerzett tapasztalatok alapján — 105.103 forintra becsülte. Kétségtelenül elég jelentékeny összeg, de ha a magyarállam költségvetését végig nézzük, bizonyára találunk benne nem egy kiadási tételt, a melyből az ország kevesebb hasznot lát, mint a mennyivel egy pontos, megbízható birtokmegterhelési statisztika össze volna kötve.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovácsy Béla.

Érdekes apróságok az állattenyésztés köréből.

(A tej pasztörizálása és a gümöbaczillus. — A gümöbaczillus és a legeltetés. — A huskonzerválás egy újabb módja Amerikában. — Magyar szarvasmarha a müncheni piacon. — Egyiptomi tyuktojások Európában. — Zebroidák. — Régi tapéták mérgezők. — A berlini közvágóhid gümöbaczillusstatisztikája.)

A szarvasmarhák között hova-tovább jobban terjedő gümöbaczillus a nyerstejnek táplálékul való használatát is mindinkább veszélyessé teszi, amennyiben tudvalevőleg állatról emberre legkönnyebben a tej útján vihető át a betegség. Meglehetősen el van terjedve azonban az a nézet, hogy a pasztörizálás által, vagyis a tejnek 65—70° C-ra való felmelegítése által a gümöbaczillusok megsemmisülnek s az ezen procedurán át esett tej ártalmatlanná válik az emberre nézve. Különösen a tejszövetkezetek, de a nagyobb tejgazdaságok is általánosan használják a pasztörizálást s többnyire nem is bocsátanak forgalomba olyan tejet, amelyet előzőleg 65—70 fokra fel nem melegítettek. A pasztörizálás azonban nem semmisíti meg a gümöbaczillusokat, legfeljebb csak egy részüket, sőt tovább fejlődésüket sem akadztja meg s így a pasztörizált tej csak olyan ártalmas lehet az ember szervezetére, akár csak a nyers. Érdekes kísérletekkel illusztrálja ezt Gallier lion tanár. Gümöbaczillusokat tartalmazó tejet 6 perczig tartott 70 fok, 75, 80 és 85 fok C. melegen s az ily módon pasztörizált tejet malacok bőre alá fecskendezte, amelyek valamennyien jellegzetes tuberkulózisban pusztultak el. Azon malacok közül pedig, melyek bőre alá előzetesen 90° C-ra melegített tejet fecskendezett, még mindég elpusztult 1 darab, a többi ellenben egészséges maradt, jelölül, hogy még ez a hőmérséklet sem pusztítja el az összes bacillusokat. Ez a kísérlet tehát mindenkit óva int arra, hogy tehéntejet sem nyersen, sem pasztörizált állapotban ne fogyasszon, még akkor sem, ha az saját tehenitől származik, amelyekről azt hiszi, hogy egészségesek. A gümöbaczillus olyan lappangó betegség, melyet sok esetben a szakértő állatorvos is csak ojtás útján ismerhet fel, azért a tejet minden körülmények között csak forralt állapotban használjuk táplálékul.

Hogy a szabadban való tartózkodás, a legeltetés mily kitűnő hatással van az állatok egészségi állapotára, az köztudomású, általánosan ismert dolog. Hogy azonban a szabadban való tartózkodás a tényleges tuberkulózist is meggyógyíthatja, arra nézve a Journal d'agriculture pratique érdekes adatokat közöl. Egy hollandi gazdaságban 40 darab szarvasmarha reagált tuberkulusra, melyek a többiekkel elkülönítve legelőre hajtattak, ahol egész nyáron maradtak. Hét hónappal később ismét tuberkulinpróbanak lettek

alávetve, amidőn is 15 drb közülük a legcsekélyebb reakciót sem mutatta. Azt következeti nevezett lap ebből, hogy az istállóban csekély mértékben megtámadott 15 drb szarvasmarha a folytonos szabadbani tartózkodás közben meggyógyult s ezért a gümöbaczillus szabad levegőt tartja leghatásosabb gyógyszernek.

Az amerikaiak semmiként sincsenek megelégedve saját fogyasztóközönségükkel s mindent elkövetnek, hogy nyerstejterményeikből minél nagyobb mennyiséget helyezhessenek át az európai piacokra, kétségessé tevén ezáltal az öreg Európa gazdaközönségének megeléghetőségét. Eddigi huskonzerválási módjukat, mely tudvalevőleg a hus megfagyasztásában áll, nem tartották elég olcsó és elég tökéletesnek s jobb, megfelelőbb után kutattak. Oscar Kropff et Cm.-nak sikerült is Buenos-Airesben egy jobb konzerválási módot feltalálni, amelylyel már eddig is kitűnő eredmények értek el. Ezen új eljárás szerint a hus csak +5—6° C-ra kell lehűteni. Az eljárás lényege abban áll, hogy sterilizált levegő s egy villamos erő által hajtott gépezet segítségével, a feltaláló titkát képező vegyi folyadék porlasztott alakban a konzerválandó hústömegrre fuvatik. Az Egyesült Államok földmívelésügyi minisztere a jelzett módon konzervált húsból, néhány próbát hivatalos zár alá vett f. év május 16-án, amely közlebről bontatott fel s amely teljesen üdének s használhatóknak bizonyult a felbontás alkalmával. Jelenleg Anglia felé uszik 100 drb ökörnek s 50 drb ürnek ilyen módon konzervált hús s ha ez a nagymennyiségű hús is hibátlanul érkezik rendeltetési helyére, ezen sokkalta egyszerűbb konzerválási mód segítségével bizonyára még nagyobb mennyiségű hús fog Amerikából Európába érkezni, mint eddig.

Tudvalevőleg a f. évben München részére igen nagy bevásárlások történtek bizony szarvasmarhákban s különösen dunántúli gazdátársaink nagyon szép áron értékesítették göblyeiket a hozzájuk ellátogató müncheni kereskedők útján. Pedig már a múlt évben is jelentékenyen emelkedett szarvasmarha exportunk Münchenbe s az ottani vásárgazgató-ságnak csak nemrég megjelent múlt évi jelentése szerint, a Münchenbe 1899-ben felhajtott összes hízó ökörnek több mint fele osztrák-magyar származású volt. Felhajtott:

év	ökor	tehén	bika	borjú	darab
1899.	24777	6848	2161	8725	= 42521
1898.	22012	5197	1221	9261	= 37691
1899.	+ 2765	+ 1651	+ 940	— 536	+ 4820

A f. évben valószínűleg még sokkalta nagyobb a felhajtás. Ha már mostan tekintetbe vesszük azt is, hogy a hazai husfogyasztó piacokon kívül a bécsi piac óriási mennyiségű magyar szarvasmarhát fogyaszt, amennyiben a hetenként oda felhajtott 4000—5000 drb szarvasmarhából 3000—3500 darab magyar származású, ha tudjuk azt, hogy más külföldi piacok is jelentékeny magyar marhát konzumálnak, úgy valóban gondolkodnunk kell eszünk, hogy miért nem fektet a magyar gazda szarvasmarhatenyésztésére még a jelenleginél is nagyobb súlyt; mikor itt nem kell tartani túltermeléstől; mikor a szarvasmarhának ára kevésbé ingadozó, mint a szarvasmarháké, mikor a nagyobb számban tartott szarvasmarha nagyobb termésátlagokat is eredményez. Ma a hizlalás a legjövődélmezőbb ága a mezőgazdaságnak; ma mindenki hizlal, holott néhány évvel ezelőtt u. n. gazdasági hizlalásra csak elvétve bukkantunk; ma hizott árban óriási a kivitelnk: félo, hogy a hizlalandó áru beszerzése hova-tovább akadályokba ütközik. A gazda jelszava legyen ma: csak minél több szarvasmarhát tartani. Azé a jövő.

Alig lendül fel tyuktojás-kivitelünk, máris egy veszedelmes konkurensünk támad Egyiptomban. Az utóbbi öt évben ugyanis Egyip-

tom jelentékeny mennyiségű tyuktojást kezd exportálni Európába, amely mennyiség évről-évre fokozódik. Az 1899—1900-iki kampagnében 30,000 láda, vagyis 43,200,000 drb tyuktojást szállított Európába; az 1900—1901-iki kampagnében elszállítandó mennyiséget 50,000 ládára becsülik. Az export december elején veszi kezdetét s márczius végén fejeződik be, épen abban az időszakban tehát, amikor nálunk is — Európaszerte — a tojás legdrágább és legkeresettebb. Az exportban különösen Felső-Egyiptom: Assiát, Fayum, Girgeh és Keney vesznek részt. A legjobb anyagot Fayun szolgáltatja. Különben a egyiptomi, különösen pedig a felső-egyiptomi tyuktojások mind aprók s a nagyobbak, amelyek „Behaxa-áru” név alatt jönnek forgalomba, mind Alsó-Egyiptomból kerülnek ki. A tojásokat a falvakból közvetítők gyűjtik össze s vizsik Kairóba, ahol a kiviteli czegek által 100,000 darabonként vásároltának össze. Kairóban a kínálat rendesen igen nagy. Az összevásárolt tojások többnyire megmosva, megszárítva s azután 1440 darabjával fagyapott kőzé ládába lesznek elcsomagolva. A ládákat és fagyapotot Európából szállítják Kairóba, mert Egyiptom tudvalevőleg nagyon faszegény. A ládákat Kairóból Alexandriába vasuton szállítják s ott lesznek többnyire az angol piacok részére behajózva.

A brazíliai földmívelésügyi miniszter közlése szerint sikerült ott előállítani zebroidákat, vagyis zebra-ló öszvéreket. Ezidőszertől öt darab zebroid felnevelésével fáradoznak, amelyek igen élénk, tanulékony állatokká s feltűnően erős, jól fejlett izomzattal vannak ellátva. Inkább anyjukra hasonlítanak s különösen azok, amelyek perscheron kanczáktól származnak, igen tetszetős formával is bírnak. Fontossággal bír e dolog egyrészt azért, mert eddig általánosan elterjedt nézet volt, hogy a zebrafélék lovakkal nem párosodnak, másrészt azért, mert az afrikai tsetse legyekkel szemben a zebroidok ép oly immunisak, mint maga a zebra. Ez állatokhoz ezért nagy reményt fűznek a forró égöv alatt lakó farmerek s azt hiszik, hogy a forró égöv alatt a 20-ik század teherhordó állatai a zebroidok lesznek.

A gazdának ezer és egyféle gondja van. A baj pedig épen akkor történik meg, mikor az ezeregyedikre elfelejt gondolni. Már ugyan kinek jutna eszébe, hogy akkor, amikor a lakását újra tapétáztatja, a régi tapétát okvetlenül el kell égetni, különben baj lehet belőle. Egy lignit-i földbirtokos sem gondolt erre s a leszakított tapéták kikerültek a major udvarba, ahol tehenei nyaldosták s nemsokára közülük több elpusztult. A gondos állatorvosi vizsgálat a tapétákon lévő festéket nevezte meg a halál okául.

A szarvasmarhák gümőkórja nemesak nálunk, de más országokban is ép oly mértékben el van terjedve. Az elterjedés mérvének illusztrálására igen alkalmasak azon statisztikai adatok, amelyeket a vágóhidak bocsátanak közre. Előttünk fekszik a berlini közvágóhidnak 1898/99-ik évre kiadott jelentése, melyből a következő adatokat veszszük ki. Megvizsgáltatott 153,437 drb szarvasmarha, 150,170 borjú, 409,166 juh és 659,551 drb sertés. Ezek közül gümőkór miatt visszautasított 1625 drb szarvasmarha, 87 borjú, 4 juh és 3025 drb sertés. A szarvasmarhák között legtöbb tuberkulotikus december—márczius hónapokban, ellenben a sertések között április—augusztus hónapokban találtatott. A kifogásolt állatok husa sterilizált állapotban adottat el. A levágott állapotban a városba bevitt hus között is jelentékeny mennyiségű találtatott gümőkórosnak. A hus alakjában bevitt 234,434 ökörnegyedből 440 negyed gümőkór miatt elvonatott a fogyasztástól. Érdekes, hogy egy vadsertés is gümőkórosnak találtatott.

csy.

SZŐLŐSZET, KERTSZET.

Rovatvezető: Angyal Dezső.

„Szőlőtelepítés nyírségi homokon.“*)

A „Köztelek” 76. számában olvasván K. M. urnak a szerkesztőséghez intézett kérdéseit, nyírségi homokon leendő szőlőtelepítésre vonatkozólag, melyre részben érdemleges válasz adatott, ezt kiegészítőleg azonban, indítatva érzem magam még némely fontos követendő eljárást szem előtt tartás végett közölni.

Angyal Dezső ur válaszáat magamévá téve, én is elkerülhetlennék tartom, szőlővel beültetendő területnek kézzel történendő megforgatását s pedig 80—100 cm. mélységre aszerint, minő vastag termőképességgel bír a forgatandó föld, mely alkalommal cserebogárpajor, vidékünkön „csimasz” figyelemmel kiszedendő, mely oly nagy mennyiségben tenyész a földben, hogy a vessző gyökérzetét tönkreteszi, különösen simaveszónél, sőt vén szőlőben sok esetben a döntés sem sikerül temérdek csimaszragásoktól, ki azonban bármi okból a csimaszszedéssel járó költséget megtsakarítani akarja, sohasem lesz az illetőnek öröme szőlőföldjében, sőt utálattal fordul el tőle, míg végre a sok foltozásba beleunván, a már befektetett tőkéjét veszíti. Hogy az ültetendő vesszők gyors eredését s fejlődését előmozdítsuk, igen ajánlatos, midőn már a forgatandó területen esetleg levő buczkók, halmok elegyengtetettek, lehetőleg 1200 □ ölenként 200 q mennyiségű sertés trágyával, ennek hiányában 300 q félerett istállótrágyával szélteben meghordva, aláforgatni olyformán, hogy a trágya 45—50 cm. mélyen a megforgatott föld színe alatt legyen. Ezen eljárásnak hatása már az első évben szembetűnően nyilvánul, dacára kevés éltető erővel bíró homokba ültetett vesszők fejlődésében. Miután rendesen késő ősszel, télen s kora tavasszal történik a földnek forgatása, ennél fogva legelőbb tavasszal, márczius közepé s április eleje táján történhetik a kizövekelés, ezt követve az ültetés, a földnek kellő ülepedése után a már előre megállapított tőketávolság szerint, mely kézimivelésnél 100 cm., fogatos mívelésnél 120 cm. tőketávolságra veendő, mibe bárminő czövek használhatók, kivéve egy évi vágású fűz- s nyárfá nem, mert ezek a földben meggyökerezve, a mellette levő tőkét tönkre teszik. Az ültetéshez kizárólag gyökeres vesszőt ajánlok, melylyel egyöntetű tőkéket gyorsan elérünk s alig 3—4% meggyeszedésbe s a földeken még mindig maradandó csimasz maradványának is jobban ellenáll, míg a simaveszőkből 20—30% nem ered meg, részint helytelenül válogatott érlelen s fagyos voltánál fogva s ami a fő hiba, a csimaszragásnak sem képes ellentállani.

Az ültetendő gyökeres vessző 5 cm. rövidre visszavágva fűz után hig trágya s humus földkeverékkel ültetendő, leszivárgás után a körülötte lévő homokkal egy tompa fa segítségével jól megtömendő, ennek megtörténtével eltekintve a fajtoktól 2 szemre visszavágva föld, illetve homokkal a visszavágott vesszők felett 4—5 cm. magasságban kupaczkba huzva betakarva maradnak, míg önmaguktól a hajtások keresztül törnek, esetleg hol kézierőt igényel, segíteni kell, ezzel az ültetés befejezve van, következik ugyszólván minden szőlész által ismert további kezelés, kurtítás, permetezés s szükség szerinti kapálás.

*) Ámbár a rovatvezető eléggé megfelelt a feltett kérdésekre, mégis, hogy a különböző vélemények elől el ne zárkozzunk, adjuk ezt a közleményt is, megjegyezvén, hogy több tekintetben nem értünk egyet e sorok írójával. Szerk.

Megjegyzem, hogy fogatos mívelésnél csakis egyenes karók használhatók, hossz- s keresztkapálás, valamint be- s kikapálás végett, melyhez fűrészelt fenyőkarók olcsó s czélszerűsége végett igen alkalmasak. A földbe jövő végét a föld felett 25—30 cm. magasságban karbolineummal forrón beeresztve tartóssá tehetjük.

Ami a szőlőfajokat illeti, tapasztalásomból legjobban ajánlom minőségre olasz s rajnai rizlinget, fehémérest, szerémi zöldet fehér bornak, nagyburgundit, oportót vörös bornak, melyek kielégítő terméshozam mellett igen értékes bort adnak, azonban gyengébb minőség, de tömegtermelésre birkovecs, (Mirkovacsá fehér. Szerk.) szlankamenka s vékonyhéjut (Lokális név, így nem ismerjük e fajtát. Szerk.) fehérbornak kiválóan ajánlom, asztali, illetve csemeseszőlőnek bármelyik chasselast, különösen passa.uttit, ezek hasonló időben érnek s hasonló munkát igényelnek, kivéve a metszésnél van eltérés, ennél fogva tetszés szerinti sorokba ültethető.

Vidékünkön homoktalajnak forgatásáért □ ölenként 90 cm. mélység-e általányban 8 fillért fizetek s 10 drb csimasz után 2 fillért, mely fizetés mellett téli hónapokban egy munkás 3—4 koronát kereshet, ami nem megvetendő kereset, úgy, hogy gazdaságilag eszközölve felügyelet mellett igen jól kifizeti magát.

Kótai Ferencz.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: Ifj. Spozon Pál.

A mezőgazdasági gépi és kézimunka közti viszony hazánkban.

III.

A kaszálás.

Az aratógépek még inkább ellenszenvesebbek a munkásnép előtt, mint a kapálógépek. A szocialisták szemében is ez a legnagyobb szálka, de a laikus közönség előtt is legjobban szembeötlők ezek a gépek. Pedig ha közelebbről tekintjük a dolgot, az aratógépek használata még sokkal csekélyebb jelentőségű és sokkal ártatlanabb, mint a kapálógépeké.

Mielőtt a statisztika adataival bizonyítanók fenti állítást, szükséges itt is a géppel való kaszálás és aratás elterjedéseinek okait felhozni. Az egyik ok a vidékenként nagyon érzékenyen érezhető munkáshiány, a másik ok a magas munkabér s a harmadik a munkászavargástól való félelem, illetve a fegyverkezés a munkások tulköveteléseiével szemben. Ezenkívül van még egy ok s ez a munka gyorsítása. A három első ok rákényszeríti a gazdát a kaszáló- és aratógépek használatára. Az utolsó ok legtöbbször a szegődött aratómunkások helyeslése mellett vezet ki a gépet az aratáshoz, mikor egyszerre érik a gabona és a kézimunka azt letakarítani nem győzi.

Az agrárszocialisták és a laikus nagyközönség részéről általában csak az aratógépekről esik szó. Pedig a valóságban nemesak aratógépek, hanem kaszálógépek is dolgoznak, még pedig az utóbbiak jelentékenyebb számban, mint az előbbiek.

Ugy a kaszálógépek, mint az aratógépek használata rendkívül lassan terjedt el az országban s ha az 1897-iki munkászavargás nincs, még ma is csak oly lassu lenne az elterjedés. Magyarország gazdaközönsége szinte érthetetlen ellenszenvvel fogadta e gépeket és még ma is nagy azon gazdák száma, kik az aratógépet csak képekből, leírásból, legfeljebb látásból ismerik. Ezen ellenszenves fogadtatás okairól majd később lesz szó.

A fűkaszálógépek használata, kivált az utolsó évtizedben s annak utolsó éveiben

felelősen növekedett. Ennek oka egyrészt az illető gépek aránylag olcsó ára, azok jó, olcsó és gyors munkája, mely oly előnyökkel biztosít a gazdának, melyeket az figyelmen kívül nem hagyhat. Hogy ez így van, azt legjobban bizonyítja azon tény, hogy már kisgazdák is összeállnak, vesznek közösen fűkaszalógépeket s nemcsak a saját kaszálójukat vágják le vele, de bére is mennek kaszálni. De tagadhatlan és jelentékeny előnye daczára sem fogja a fűkaszalógép a kézi kaszást teljesen kiszorítani, különösen a természetes haszálókrol, melyek néha oly állapotban vannak, hogy rajtuk géppel dolgozni nem lehet. A szénakészítés, tehát forgatás, gyűjtés és behordás pedig marad a régi, ehhez a kaszáló-gép után is csak annyi munkás kell, mint kellett azelőtt.

Ami a munkaterület és a kaszáló-gépek száma közötti viszonyt illeti, az 1895. évi statisztikai adatok szerint Magyarországon 1895-ben volt 1.543.146 kat. hold mesterséges kaszáló, tehát lóher, zabosbüköny, csalámádé, mohar, luczerna stb stb — és 4.977.636 kat. hold természetes kaszáló-rét. E kettő együtt összesen 6.520.782 kat. hold kaszálóterületet adott. Fűkaszáló gép volt akkor az országban 1923 darab, tehát egy drb fűkaszáló gépre jutott 3396 1 kat. hold. Legteljesebb kibaszálással egy drb fűkaszáló gépre lehet számítani nagy átlagban 100 kat. hold területet, tehát az 1923 drb géppel lekaszáhattak 192.300 kat. holdat, kézi erővel kellett lekaszálni 6.328.482 kat. holdat. Ha országos átlagban egy kat. hold lekaszálásáért 2-20 koronát számítunk, akkor 13.922.660-40 koronát fizettek a gazdák kaszálásért 1895-ben a kézimunkásoknak.

Pedig ez még nem is a valódi adat, mert itt csak egyszeri kaszálás van felvéve, holott tudjuk, hogy általában a — zabosbüköny és csalámádé kivételével — a kaszálók évenként rendszeren kétkaszálást, jó minőségű luczernának 3, sőt 4 kaszálást is adnak. A valódi tényállás tehát jobban megközelíthető, ha az összes kaszáló terület 30%-át másodsorú kaszálásra is számításhoz vesszük. Ilyenformán a 6.328.482 kat. holdhoz hozzáadva a második kaszálás alá kerülül 1.898.544 k. holdat, tulajdonképen 8.227.026 k. hold jut kaszáló. A gépek által lekaszált terület két kaszálást adónak véve, gépkaszálásra jut 384600 k. hold. Kézi erővel kaszált terület 8.227.026 kat. hold, melyért, holdját 2-20 koronába számítva, 18.099.457-20 koronába került a kézi munka.

Azóta természetesen növekedett a használatba vett fűkaszáló gépek száma, mely növekedést azonban részletezett statisztikai adatok híján darabszám szerint megállapítani nem sikerült. De megközelítő számítás szerint, miután az 1895-ik évben Magyarországon használatban levő fűkaszáló, marokrakó és kéveköti aratógépek száma 4964 drb volt s azóta az 1899-ik év végeig behozottak a gépekből 4828 drb, tehát számuk majdnem megkétszereződött, nem lesz nagy hiba, ha ezek alapján a fűkaszalógépek számát ma 3800 drbra becsüljük. Pedig ezen behozatal egy része a használhatlanná vált gépek pótlására fordított. Mindazáltal fentartva a jelzett mennyiséget és azt az 1897. évi statisztikában*) felmutatott 6.668.068 kat. hold kaszáló területtel viszonyba állítva kitűnik, hogy egy drb. fűkaszalógépre esett 1754 kat. hold kaszáló terület.

Géppel lekaszálatott tehát — egy gépre 100 kat. holdat számítva — 38.000 kat. hold, kézi kaszálásra maradt 6.288.068 kat. hold, melynek második kaszálására még annak 30%-át 1.886.420 kat. holdat hozzáadva, összesen 8.174.488 kat. hold jutott kézi kaszálásra, melyért holdanként 2-20 korona munkabért véve fel, 17.983.873-60 korona fizetett ki.

*) Későbbi adatok e sorok írásakor még nem voltak beszerezhetők. S. P.

De számítsunk itt is, mint a kapálásnál arra, hogy az összes kaszáló terület 30%-a kisgazdák kezén volt, kik maguk végezvén a munkát, kaszásbért nem fizettek, még mindig maradt 12.588.711-52 korona munkabér fizetendő a kézi kaszálásért.

Ezek a fűkaszalógépek elterjedésére nézve legkedvezőbb s a kézimunkára nézve legkedvezőtlenebb adatok is eléggé bizonyítják, hogy a gépi munka e téren nem veszélyezteteti a kézi munkát, daczára annak, hogy aránylag rövid idő alatt 100%-os emelkedést vettünk fel a gépek javára.

De a szénakészítésnek nemcsak a kaszálás az egyedüli munkája. A forgatás, gyűjtés és behordás még ma is csak annyi kézi munkást foglalkoztat mint azelőtt. E téren a gépek — a gyűjtőgépek kivételével — még elterjedésüknek legkezdetén vannak s előre láthatólag sok időbe fog kerülni, míg észrevehetően fogják apasztani a kézi munkás szükségletet.

A gazdát a fűkaszalógépek használatára a szükség kényszerítette, mely kényszerítő okok e cikkely elején már felsoroltattak. És mindannak daczára, hogy a géppel való kaszálás a kézi kaszálással szemben úgy a munka olcsósága, mint annak jósága tekintetében hasonlíthatlanul előnyösebb, a fűkaszalógépek elterjedése aránylag mégis lassu. Az utolsó évtized gyors emelkedését az áldatlan munkás-zavargás idézte elő. Ennek megszüntével csökkent is az elterjedés.

Hogy ez így van, azt legjobban bizonyítják egyik legkitűnőbb fűkaszalógépünk elterjedésének fokozatai, melyeket az illető gépkereskedő volt szíves rendelkezésre bocsájtani.

Ezek szerint az illető fűkaszáló gépből eladatott:

1895-ben 11 drb

1896-ban 27 "

1897-ben 62 "

1898-ban 139 "

1899-ben 108 "

ezek a munkásihiány és a munkás-zavargás okozta emelkedések.

A munkás-zavargás utáni években felzökött a szám, azóta folytonosan apadóban van, míg ismét elfogja érni a minimumot. Pedig a gép általános elismert kitűnő gép, melynek van jó hire. S mégis nem terjed úgy el, mint az kívánatos lenne. S hogy miért nem, arra felel a magyar gazda konzervatív természeté, mely éppen nem engedi, hogy a munkás nép kenyereit veszítse.

ifj. Sporzon Pál.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

415. kérdés. Szimmenthali jellegű tehenim után származó borjaim, 12 heti szopás után elválasztván, mint 1-1½ éves bikák eladatnak, vagy a tehenészetbe besoroztatnak; száraz luczerna, szezska mellett naponta 2 liter zabot kapnak. Ezenkívül télen át kapnak egy kevés répat, apróra vágva, tisztán. A választás után, daczára, hogy meglehetősen kondícióban maradnak, hasuk természetellenesen megnő ugyanígy, hogy hátgerinczüket a mar mögött egészen lehuzza, a farhoz közel pedig felgörbiti. Egyéves koruk után a has összébbszik és a hátgerinczis többé-kevésbé kiegyenesedik. Kérem, mi az oka a has ily nagymérvű megnövésének és mi módon volna ez elkerülhető? K.

416. kérdés. Van egy szép lovam, 8 éves, erőteljes és teljesen egészséges; hanem a hátulós lábai a körömtől a csüdig, menés után vastagra felfúvódnak és napok alatt minden gyógyítás nélkül rendes állapotra lelapadnak; mivel lehetne ebből a bajból kigyógyítani? csak ezen a nyáron mutatkozott a daganat először. K.

417. kérdés. Homoki szőlőmet megakarván trágyázni. Milyen arányban szükségeltetik a trágya? miféle trágya legajánlatosabb, istállótrágyát értve? hogyan juttassam azt a földbe: jobb-e a tőke tövét kiásva odahelyezni, vagy a sorok közé bekapálni? B. A.

418. kérdés. A gazdasági cselédnek helyváltoztatás esetén, helyszerzésre hány napot tartozik munkaadó engedélyezni?

Továbbá a meghatározott „szőlítási” (kölcsonös fölmondásra kitűzött) nap után van-e joga a cselédnek ok nélkül fölmondani? W. F.

Felelet.

Horpadt hát a szimmenthali bikaborjuknál. (Felelet a 415. sz. kérdésre.) A szimmenthali marha a lágy szervezetű fajtákhoz tartozik, mert a bő etetés és aránylagos csekély mozgás, melyben mindenféle részesül, előmozdítja ugyan növekedését, de nem szervezetének megszilárdulását. Így azután igen természetes, hogy a has könnyen lehuzza a gerinczet és horpadt hátává teszi az állatot, ami később mérséklődik ugyan, de nem mindig annyira, hogy olyan egyenes hát keletkezzék, mint a minót mintaszertűnek szoktunk mondani. Tudva tehát, hogy a kérdéses bikaborjuk horpadt háta a puha szervezettől s a has súlyától származik, csak úgy védekezhünk ellene, hogy oda hatunk, hogy az állatok minél szilárdabb szervezetűekké váljanak és ha hasukat lehetőleg kevésbé terheljük meg. Az elsőt főleg edzés, vagyis sok mozgás és a szabadban való tartás által, a másodikat pedig megfelelő etetés által érhetjük el, mert minél koncentráltabb alakban etetjük az állatokkal a takarmányt, annál kevesebbet érik be, továbbá minél gyakrabban etetjük őket, annál kevesebbet esznek egyszerre s végre minél gyakrabban itatjuk, annál kevesebb vízzel töltik meg hasukat.

A shorthornmarha is a puha testű fajtákhoz tartozik, de Angolországban mégis mintaszertű marad a háta, mert a shorthornmarha majdnem egész évben a legelőn van s mert a legelőn is mindig előtte áll az abrak (lenmagliszt, borsó- és zabdara) és az ivóvíz. Kövesse ezt a példát, vagyis tartsa szimmenthali bikaborjait minél többet a szabadban, továbbá etesse minél intenzívebben és minél gyakrabban s végül gondoskodjon arról, hogy az istállóban önitatók legyenek, akkor valószínűen nem lesz oka a hát miatt panaszkodni. Igaz ugyan, hogy ez a felnevelési mód meglehetősen fáradságos és költséges, de miután a szimmenthali marha szervezetének szilárdsága árnyéka se a magyar-erdélyi marha szervezete szilárdságának, csakis nagyobb fáradsággal és költséggel lehet nála mintaszertű formákat elérni. Cselkó.

Duzzanatok a ló bokáján. (Felelet a 416. számú kérdésre.) A nyolczéves ló hátulós lábai a hajtás után valószínűleg azért duzzadnak meg, mert a ló mozgás közben bokáit kölcsönösen megüti s a duzzanat az ezen alkalommal létre jött, talán csak felületes s a bőrben észre nem vehető zuzódás következménye. Az a körülmény, hogy a duzzanat a mozgás után jön létre és hogy ez néhány napi pihenés után, minden beavatkozás nélkül, ismét elmul, erre a feltevésre enged következtetni.

Az u. n. bokavédők alkalmazása nagy valószínűség szerint megfogja mutatni, hogy a daganat csakugyan az említett ok folytán fejlődött-e; egyébként ajánlatos a ló hátulós lábait a hajtás után csakhamar flanel pólával bepólyázni. Dr. P. B.

Homoki szőlő trágyázása. (Felelet a 417. sz. kérdésre.) Szőlőtrágyázásra — kivált ha finom bort termesztünk — legalkalmasabb a komposzt, vagyis keveréktrágya. Ezt igen jól készíthetjük a lemetszett és összeszezska-zott venyigéből, elhasznált, vagy kifözött tör-

kölyből, borseprőből stb., stb. Ennek hatását nagyon segíti, sőt egészen helyettesíti az istálló trágya, melyből legjobb az érett marhatrágya. Ezzel legalább 3 évben egyszer (kat. holdanként 100—200 métermázsát számítva) őszi és tavasz között megtrágyazzuk a szőlő-talajt. Ha külön földmunkálati költséget nem akarunk, akkor legjobb a fedés és nyitás közé eső évszakban a bakhátak közt levő mélyedések mentén 30 cm. széles és 20 cm. mély árkokcskákat huzni és ebbe teregetni el a trágyát, befödve azt az árkokcskákból kikerült földdel. Jó érett trágyát — kivált homokon — a nyitás előtt teregetünk el és a nyitáskor a földet reáhuzzuk; éretlenebb trágyát jobb késő őszzel, vagy a tél folyamán alkalmazni. A ki a költséget nem kiméli, az még jobban úgy végzi a trágyázást, hogy a tökéket egyenként jól feltöltögeti földdel és a köztük képződött mélyedésekben egyenletesen teregeti el a trágyát, mire a földet ismét visszahuzza. A közölt eljárások bármelyike célhoz vezet, de az istálló trágyát, kivált az éretlent, sohase tessék közvetlenül a töké mellé, vagy a feltárt gyökerekre alkalmazni, ahol azoknak ártalmára lehet. Ugyanez okból, valamint a kihasználás céljából is nem volna helyes azt tulságos mélyre ásni. Gy. I.

Felmondás külső cselédeknek. (Felelet a 418. sz. kérdésre.) 1. Arra nézve, hogy a gazdasági cselédnek új hely keresésére hány napot tartozék a gazda engedni, se törvény, se szabályrendelet részletesen nem intézkedik.

2. Az 1876. évi XIII. t.-cz. 61. §-a szerint külső cselédnek a felmondásnak a szolgálati idő lefolytat megelőző két hó előtt kell megtörténnie; ha ezen határidő elmulasztott, azon jogi vélelemnek van helye, hogy a szerződés még egy további évre meghosszabbított. Ebből tehát világos, hogy a gazda a cseléd elkésztett felmondását figyelembe venni nem tartozik.

Negyedszázados gazdasági tanintézet.

A kassai m. kir. gazdasági tanintézet fennállásának negyedszázados emlékünnepére e hó 16-án folyt le. Hogy ennek a tanintézetnek 25 éves multja mily sokat jelent a gazdasági haladás és a nemzeti közhaszon szempontjából, azt kellően csak akkor méltányolhatjuk, ha végig tekintünk a köztevékenység mezején s tapasztaljuk, hogy a gazdasági szakoktatás férfiai mindenütt becsületesen kivették részüket abból a munkából, amely a nagy mezőgazdasági átalakulások korszakában főképen és első sorban reájuk háramlott. Mindazt, amit az iskola szűkebb katédrájáról hirdettek, buzgalommal igyekeztek átültetni a gyakorlati élet javára is; társadalmi mozgalmakban, közhasznú tervezetek alkotásánál, kiállításokon, versenyeken, előadásokon és különösen szakirodalmi téren mindenütt ott vannak azok között, akik a nemzet gazdasági előrehaladásáért munkálkodnak. Gazdasági szakoktatásügyi intézményeink tanárai mindenkor példáját adták annak, hogyan kell összeforradni a tanári hivatásnak a nemzet kulturális érdekeivel, mi tehát a kassai gazdasági tanintézet jubileumát örömmel ragadjuk meg arra, hogy az ünnepek krónikája elé saját legbensőbb elismerésünket is ide iktassuk. Talán ez a szerény elismerés is jól fog esni azoknak a férfiaknak, kik gyakran évtizedeket futnak le fáradtságos pályájukon anélkül, hogy az elismerésnek külső jeleivel találkoznának.

Szép és méltóságos lefolyása volt a kassai jubilaris ünnepségeknek.

Hálaadó istentisztelettel kezdődött az ünnep, amelyen *Kozora* Endre apátkanonok czelebrált; ezután a tanintézet főépületének felszított csarnokában gyűltek egybe a meg-

hívtak, kik között ott voltak: a földmivé-
lésügyi miniszter képviselőiben dr. *Rodiczky*
Jenő; *Péchy* Zsigmond főispán, dr. *Rakovszki*
Endre alispán, *Münster* Tivadar polgármester
Kassa város részéről, azután *Clair* Gyula
altábornagy, *Surányi* vezérőrnagy s még
többen a katonai előkelőségek közül; a pre-
montrei rend, a városban levő tanárok; *Vöröss*
László a m.-óvári gazd. akadémia igazgatója,
Marton Ödön miniszteri segédtitkár, *Szecey*
és *Keller* tanárok, *Buday* Barna a „Köztelek”
képviseletében, *Hreblay* Emil állattenyésztési
felügyelő; kiegészítik a vendégek névsorát a
város notabilitásai, a tanintézet volt hallgatói,
a debreczeni gazdasági tanintézet ifjúságának
képviselete, oly számban, hogy a tanintézet
ünnepi helyisége alig volt képes a megjelentek-
nek helyt adni. A Himnusz elhangzása után
Kovácsy igazgató nyitotta meg az ünnepélyt.
Vázolta a mezőgazdasági nagy átalakulások
utolsó korszakát, melyen a gazdasági tan-
intézet 25 éves multja vonult keresztül,
modern gazdákat adván át e közben a
közéletnek s igyekezvén a tanári kar saját
részéről is a modern átalakulások elő-
készítésében hazafias buzgalommal részt venni.
Köszönetet mondott Kassa városának, mely
ez intézet létesítését lehetővé tette; *Darányi*
miniszternek, aki ezt hivatásának magas-
latára emelte és a jelen volt *Rodiczky*-
nek, aki 1883-ban, mint akkori igazgató, az
intézetet a megsemmisülésből mentette meg.
A népszerű miniszter nevének kijelölését hatalmas
éjjennel honorálta midnnyiszor ez a
legkülönbözőbb elemekből alakult társaság,
jelölül annak, hogy a közhasznú tevékenység
elismerése át szokott menni abba a köz-
érzésbe, amelyet gazda, iparos és kereskedő
osztatlanul tesznek a magukévé.

Mély megilletődéssel vehette tudomásul
a közéletnek ezt a megnyilatkozását dr.
Rodiczky, ugysis, mint a miniszter személye-
sítője, ugysis, mint az intézet egykori igaz-
gatója, aki életének legkedvesebb emlékei
közé sorozhatja azt az óvációt, amelyben
része volt úgy az ünnepélyen, mint a disz-
lakoma alkalmából, különösen pedig akkor,
mikor *Gerlóczy* Géza az intézet érdekében
kifejtett regeneráló munkájára részletesebben
mutatott rá. *Rodiczky* nem a népszerűség
csillaga alatt jelent meg, de a mindenkori
kötelesség teljesítés, az ernyedetlen munkál-
kodás szilárd talaján állott s innen méltán
fogadhatta azt a babért, amelyet a kassai
gazdasági tanintézet igazgatója és tanári kara
oly szép formában, saját érdemeitől való
oly nemes eltekintéssel igyekezett keblére tűzni.

A *Gerlóczy* beszédét lapunk legutolsó
számában bő kivonatban közöltük. A taninté-
zet 25 éves történetének egy könyvre való s
adatokkal és számokkal sűrűn tarkított anyagát
szabad előadásban s emellett oly szép elok-
venziával adta elő, ami bizonyára talentumos
embernek való feladat volt. Ezután *Varga*
Kálmán s. tanár két alapítólevelet olvasott fel.
Egyikben az ünnepi intézet tanári kara tesz
2000 koronás alapítványt oly célból, hogy
ennek kamataiból minden évben a legjobb
tanulót aranyéremmel jutalmazza. Szép gon-
dolat, amelyet igazán bearanyoz az, hogy
fáradtságosan szerzett fillérekkel valósítják meg.
A másik alapítványt az intézet volt hallgatói
tették „Bukuresti-alap” czímen, szegénysorsu
tanulók segélyezésére. Ez az alap lesz talán
egyedüli, amely a jó Bukuresti bácsi tanári
pályafutásának 30 éves emlékét díszíteni fogja.
A legfelsőbb elismerés a mi szakoktatásügyünk
elől elzárkózik s az egykori tanulók nem
kevésbé értékes elismerése lép helyébe. De ez
is elég talán arra, hogy megédesítse évtize-
deket felölelő, sorvasztó munka emlékét! Az
alapítványok felolvasása után *Rodiczky* Jenő
mondott üdvözlő beszédet a földmivélsügyi
kormány képviselőiben; utána *Steller* Béla az
ünnepi intézet legelsőnek beiratkozott hall-
gatója a régi hallgatóság nevében üdvözölte

a jubiláló intézetet s annak tanári karát.
Ezután *Kovácsy* Béla igazgató szép záró-
beszédet mondott, melyben a tanárikart további
kítartó munkára kérte, a hallgatóságot szorga-
lomra, buzgó pályaszeretetre serkentette. A
záróbeszéd végén a királyt, a hazát és a föld-
mivélsügyi minisztert éltette. A lélekemelő
ünnepély az ifjúság által énekelt „Szózat”-tal
véget ért. A jelenlevő közönség ezután az
intézet helyiségét megtekintette, majd lassan
bevonultak a városba, a Schalkház-szállóban
tartandó banketre.

A disztrakomán az ünnepi hallgatóság
nagy zöme részt vett, akik mintegy 150 teríté-
ket foglaltak el. Azt alig szükséges megírni,
hogy a hangulat lelkes volt, mert a magyar
embernek vérében jön a felbuzdulás, ha egy-
szer fehér asztal mellé kerül. Kiragadni való
momentum ebből a lakomából egyedül az,
hogy itt épp úgy ünepelték a magyar föld
munkásait, ezek élén *Darányi* minisztert, mint
akár egy gazdateületben szokták. Pedig feles
számban voltak jelen városi hivatalnokok, papi
és katonai méltóságok, kereskedők; de lám,
ebben az országban a magyar föld szerete
összetudja még olvasztani a szíveket.

Díkeziót hallottunk ezután megszámlál-
hatlan mennyiségben; *Rodiczky* Öfelségére és
majd *Péchy* főispánra; *Péchy* főispán *Darányi*
miniszterre; *Kovácsy* Münster polgármesterre;
Gerlóczy és *Deil* Jenő *Rodiczkyre*, *Buday* Barna
a gazdasági szakoktatás jelenlevő munkására;
Marton Ödön a volt hallgatóságra, *Kovácsy*
Béla a szaksajtóra s a „Köztelek” jelen
közönlőjére. *Varga* *Kálmán* *Vöröss* igazgatóra
köszöntőt és még igen sokan az ünnepi
tanári karra, legtöbben a közszeretben álló *Ko-
vácsy* igazgatóra, azután egymásra, végül csoport-
okra oszlottunk és minden csoport a maga
szónokát hallgatta; 2—6 óráig tartott mindez
s mégis úgy éreztük, hogy csak keveset
tudtunk elmondani. Hja, mikor a magyar
ember szíve oly hamar megtelik! Akadt
aztán egy poétánk is, akit a pillanatok
lelkesültsége verses beszédre ragadott. Itt
adom befejezőül a *Ladomérszky* Gyula szép,
hangulatos versét, mely dicsérete a kassai
munkálkodásnak, különösen pedig gróf *Pállfy*
János nagylelkű alapítását aposztrofálja:

Ki milliókat harczba vezérel
Ünnepelt bálvány, dicső dalia!
Neve felírva ég s földre vérrrel,
S még sem e kornak valódi fia.
Perczre csodálják s meg is koszorúzzák,
De csak rombolt — elfödi a rom
S ami táplálta: a bűn, a hiúság
Uj gyökeret ver termőbb talajon.

Ki milliókat szeretve kibékít,
S nem vár jutalmat ha kibékített;
Ki ég s föld közt erős hidat épít,
A hitlenekbe oltván új hitet . . .
Ez az apostol: ama tűzszlop,
Mely a pusztában lángolva vezet.
S kinek lelken a kód el nem oszlott
Ez a jószág nyujt feléje kezét!

Megemlítem végre, mintegy nyilvános
nyugtázásként, hogy az ünnepi intézet igaz-
gatóságához következők intéztek üdvözlő táv-
iratokat: dr. *Darányi* Ignác, M.-óvári gazda-
sági akadémia, Debreczeni gazdasági tanintézet,
Keszthelyi gazd. tanintézet, M. kir. állatorvosi
főiskola, *Hensch* Árpád, *Tomsich* Béla, *Forster*
Kálmán, *Jakab* Péter az intézet építője, *Ker-
pely* *Kálmán*, *Balás* Árpád, *Bukuresti* B. *János*,
Windisch *Richárd*, *Páter* Béla, *Nyiredy*, *He-
tényi* *Aladár*, *Siposs*, *Kubik* *Nándor*, a m.-óvári
gazd. akadémia hallgatósága, *Hajdu* *Aladár*,
Skorpió *Róbert*, *Berger* gazd. szaktanár, *Rosz-
tóczy* *Ferencz*, *Szilágyi* *Nándor*.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

Az OMGE közleményei.	Oldal
A földbirtok tehermentesítése.	1591
Negyedszázados gazdasági tanintézet.	1592
	1596
Allattenyésztés.	
Érdekes apróságok az állattenyésztés köréből.	1593
Szőlőszet, Kertészet.	
„Szőlőtelepítés nyírségi homokon.”	1594
Gazdasági gépészet.	
A mezőgazdasági gépi- és kézimunka közti viszony hazánkban.	1594
Levélsekrcény.	1595
Vegyesek.	1597
Kerekedelem, tőzsde	1598

A magyar kir. földtani intézet múzeuma a közönségnek díjtalanul nyitva áll minden vasárnap és csütörtökön, délelőtt 10—1-ig.

Más napokon, hétfő és péntek kivételével, délelőtt 10—1-ig, egy korona személyenkénti belépő díj lefizetése után tekinthető meg.

A m. kir. mezőgazdasági múzeum gyűjteménye a VII. ker., Kerepesi-út 72. szám alatti házban tekinthető a hétfői és az ünnepeket követő napon kivételével:

naponként d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.

Hétfői és az ünnepeket követő napokon a múzeum zárva van.

A múzeum látogatása ingyenes.

A legközelebbi villamos-kocsi megállóhely a Kerepesi-úton: a városból jövet VII. ker., Alsó-erdősor-utca sarkán, a városba menet VIII. ker., a Kenyérmező-utca sarkán van.

Eljegyzés. Kokas József uradalmi felügyelő József főherceg ő fensége kis-jenői uradalmában f. hó 17-én jegyezte el Frigyes főherceg ő fensége tescheni uradalmi igazgatójának, Mayer Pálnak leányát Hedviget.

Halálozás. Lehmann Oszkár, a Szászországban levő tharandi kir. erdészeti akadémia tanára f. hó 10-én hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogult a m. óvári gazd. akadémiának volt 1884-ig tanára, mely állását a német nyelvű tanfolyamnak megszűnésekor a tharandi erdészeti akadémia tanári állásával cserélte föl. Lehmann különösen a birtok-be rendezések és az üzemteni szak körében fejtett ki irodalmi tevékenységet is. Magyarországból szülőhazájába visszatérvén, a magyarok iránti rokonszenvét megőrizte és Tharandba vetődött hazánkfiait mindenkor kitüntető szívéllyességgel fogadta. Az elhunytban Cserhádi Sándor a m. óvári gazdasági akadémia tanára apósát gyászolja.

Tanévnyitató. A magyar-óvári gazdasági akadémia október hó 9-én tartotta 1900/901-ik tanévének megnyitó ünnepélyét. Az ünnepély „Veni Sancte”-val vette kezdetét a helybeli plebániatemplomban d. e. fél 10 órakor, majd folytatása volt az akadémia I. sz. tantermében, ahol K. Vörös Sándor kir. tanácsos, gazd. akadémiai igazgató, az intézet tanári,

tisztviselői kara s nagyszámu halgatóság előtt elmondta tartalmas megnyitóját. Az igazgató szép beszéde folyamán méltatta Cserhádi Sándor tanár s Pjetsch József titkár érdemeit abból az alkalomból, hogy előbbi akadémiai tanárságának 25-ik évét, utóbbi akadémiai titkárságának 35-ik és állami szolgálatba való lépésének 45-ik évét töltötte. Végül Kosutány Tamás dr. tanár üdvözölte K. Vörös Sándor igazgatót, mint aki azon szerényen megelégedett magáról, jöjjék ő is 30-ik évét fejezte be áldásdus munkásságának az elmúlt tanévvel, amely őt megváltozott életkorban ugyan, de szakasztott abban az ifjú tevékenységben találta, amellyel állami szolgálatát annak idején megkezdte. Az ünnepély az ünnepek hosszantartó eltetésével végződött. Az előadások az akadémián mindjárt másnap, október 10-én vették kezdetüket. Beiratkozott ez idén az első évfolyamra 71, a második évfolyamra 57, összesen 128 hallgató.

Mémlőkiállítás és vásár. A budapesti „Tattersall Részvénytársaság” folyó hó 11., 12. és 13-án tartotta a szokott mémlővásárral egybekötött kiállítást. A kiállításon 121 mémlő volt, melyek közül 23 drb adatott el és pedig: Beneszy Adam „Orlando”, megvette a m. kir. földmívelésügyi miniszterium 2000 kor. Gróf Esterházy Béla „Árpád”, megvette a m. kir. földm. miniszterium, 4000 kor. Hg. Auer-sperg Ferencz „Eclair”, megvette a m. kir. földm. miniszterium 3000 kor. Jankovich Bésán Gyula „Zivatar”, megvette a m. kir. földm. miniszterium 2000 kor. Jankovich Bésán Gyula „First-Phil”, megvette Gerébly Imre 800 kor. Gróf Wenckheim Frigyes „Vén dicsőség”, megvette a m. kir. földm. miniszterium 2530 kor. Jankovich Bésán Elemér „Succes”, megvette a m. kir. földm. miniszterium 3000 kor. Péchy Andor „Stevarton”, megvette a m. kir. földm. miniszterium 5,000 kor. Báro Uchritz Zsigmond „Bac II.”, megvette a m. kir. földm. miniszterium 2400 kor. Báro Uchritz Zsigmond „Pál”, megvette Flondor György 2000 kor. Báro Uchritz Zsigmond „Aga”, megvette a m. kir. földm. miniszterium 10,000 kor. Báro Uchritz Zsigmond „Kup”, megvette a m. kir. földm. miniszterium 6000 kor. Báro Uchritz Zsigmond „Tamás”, megvette Flondor György 2000 kor. Kégl Dezső „Pikus”, megvette a m. kir. földm. miniszterium 3000 kor. Geist Gáspár „Fodrász”, megvette a m. kir. földm. miniszterium 6000 kor. Geist Gáspár „Arató”, megvette a m. kir. földm. miniszterium 3000 kor. Báro Königswarder Hermann „Bonvivant”, megvette a m. kir. földm. miniszterium 12,000 kor. idsb. Vojnich Sándor „Caledonian”, megvette gróf Tisza István 6000 kor. Báro Rothschild Náthán „Galerien”, megvette Sternthal Arthur 3000 kor. Gróf Waldstein Adolf „Zircz”, megvette gróf Thun főhadnagy 600 kor. Pajzs Gyula „Wohlgeboren”, megvette a budapesti közp. papnövelde 1900 kor. Gróf Széchenyi Bertalan „Oedipe”, megvette Stern Hugó 2200 kor. Szluha István „Lator”, megvette a m. kir. földm. miniszterium 1600 kor. Elkelt összesen huszonhárom darab 84,200 korona értékben.

Román pénz székely birtokra. Hovatovább mind nagyobb mérvet ölt az erdélyi román pénzintézeteknek a magyar és székely birtokokra irányuló foglalási törekvése és ezen magyarellenes pénzmozgalmak megállítására sajnos ezideig komolyabb lépések nem tettek. Ellensúlyozásukra pedig az erdélyi magyar pénzintézetek egyáltalán kellő pénzügyvel nem is rendelkeznek. Nemrégiben Székely-Keresztur vidékén, tehát éppen a székelység által lakott terület közepén ütötte fel fejét a magyar birtokra éhes hiéna. A nemzetiségi célokat szolgáló román bankok, főleg a nagy-szebeni „Albina” ügynökökkel ársztják el a vidéket és gondjuk van róla, hogy a szegény székelység birtoka idegen kezekbe kerüljön. A harapódzó veszélyt a székelykereszturi „Székely egyleti első takarékpénztár” már csak azért sem képes ellensúlyozni, mert a vidék hiteligenyeinek megfelelni a „Berde-alap” kivonása miatt nem tud, sőt kénytelen az eddig nyújtott hitelt is 20% visszafizetéssel korlátozni. A kölcsönök ezen megvonása a nemzetiségi, de főleg a román bankok karmái közé kergetik a székely birtokosságot, ami egyértelmű ezen magyarbirtokok elvesztésével. A szomorú állapotok orvoslására sem a kormány, sem az „EMKE” még nem tett lépéseket, de e székelyvidék megmentésére remélhetőleg mihamarább mozgalom fog inditani.

Magyar szarvas a czár vadászterületén. A külföldi szarvasállományok vérfelújítására már hosszú idő óta használják a híres magyar szarvasokat. Most ismét érdekes hírt halljuk a magyar szarvas dicsőségének Oroszországból. Az orosz czár híres vadászterületén, a gradnoi kerületben levő bielovici vadászterületen magyar szarvassal akarják regenerálni a szarvasállományt. Evégből Néwoli az orosz udvari vadászatok vezetője levelet irt Egerváry Gyulának, az országos vadászati felügyelőnek s arra kéri őt, hogy adjon neki utmutatást magyar szarvasok beszerzésére vonatkozólag, mert az orosz czári vadászterületen magyar szarvasokkal óhajtnák a vérfelfrissítést eszközölni. A bielovici vadászterületen már régóta ismerik a magyar szarvast, melynek kiválóságát az is mutatja, hogy „magyar szarvas” czimen a többtől elkülönítve, nagy gondnal nevelik. A bielovici vadászterület egyike a világ leghiresebb és leggazdagabb vadászterületeinek, melyben még bölényt is tenyésztnek. Különben a német czászár is nagy kedvelője a magyar szarvasnak s már tíz évvel ezelőtt nagyszámban telepített a zehdenicki vadászterület pagonyai-ban vérfelfrissítés végett magyar szarvasokat.

Kiselejteztet táviradrótok megszerzése. A földmívelési miniszter megkeresésére a kereskedelemügyi miniszter évek óta azt a gyakorlatot követi, hogy a kiselejteztet, de még használható táviradrótokat gazdasági célokra kedvezményes áron a gazdaközönségnek adja el. Az utóbbi időben az ily célra alkalmas készlet teljesen kifogyott úgy, hogy a gazdaközönség részéről bejelentett igények kielégíthetők nem voltak. Értesülésünk szerint most ismét van rendelkezésre kiselejteztet drót s azért aki ily drótot akar beszerezni, ez iránti kérelmével a földmívelési miniszterhez fordul.

cs. és kir. udvari szállító magkereskedése

Mauthner Ödön

BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-u. 33. VI., Andrássy-út 23. sz.

minták beküldése és az ár közlése mellett a legmagasabb napi áron mindenféle gazdasági magot, és pedig:

VESZ luczernát, nyulszapukát, lenmagot, napraforgót, lóheremagot, baltaczimet, fehér kölest, csibehurt stb. (továbbá) fehérherét, tavaszi bükkönyt, kendermagot, akácsmagot, hiborherét, mustármagot, gomborkát, gleditschia magot.

hat, a kérvényhez csatolnia kell azonban a gazdasági egyesületnek vagy községi előljárósnak az iránti bizonyítványát, hogy a kért drótot csakugyan gazdasági célokra kívánja felhasználni. A három milliméteres drót kedvezményes ára métermázsánként 20 korona, az 5 milliméteres pedig 14 korona.

Mezőgazdaság. A háziállatok fejlődése és erősödéséhez legelső kellék azoknak teljesen kielégítő egészségi állapota és ezt fenntartani e szerint a gazda legfontosabb feladata. Eszközaink e célra vannak és évek tapasztalatai a Kwizda-féle veterinarpreparatumokra utalnak bennünket. Melyeket Kwizda Ferencz János cs. és kir. osztrák-magyar és román kir. udvari szállító, kerületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett állít elő és ezek mint piáservatív szerek messze az ország határán túl híresekké váltak. A kitűnő hatás, mely a Kwizda-féle restitucziós-fluidnak lovak számára sajátosága (ezen szer mint kitűnő erősítő szer is bevált) továbbá a Kwizda-féle korneuburgi marhapor, mely mint marhapor általában ugy teheneknél a tejelőképesség fokozása céljából mindenütt legjobb sikerrel alkalmaztatik és minden a Kwizda Ferencz által előállított veterinarpreparatumok a legfényesebben igazolják ezen czég világra szóló hírnevét.

Megjelent az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” kiadásában *Az Ujlaki Uradalom Üzleti berendezése a „Köztelek” szerkesztősége által kitüntetett pályamű.* Két tábla hat ábrával. Irtá: Wiener Moszkó. Egy hazai belterjes uradalom üzleti ágának jövedelmezőségére és az egyes üzleti ágak viszonyára vonatkozó részletes adatok ismertetése. 104 oldalas csinos könyv, ára portómentes megküldéssel: 55 krajczár. Megrendelések a kiadóhivatalba intézendők.

NYILTTÉR.*)

Szuperfoszfátot,

kénsavas-kálit, kénsavas-ammont,

Kovasavas-kálit,

(dohánytrágyázásra)

Chilisa létromot,

Kainitot,

40°-os kálitrágyasót

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

BUDAPEST,

V. ker., Fürdő-utca 8. szám.

*) Az e rovat alatt közöltékért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Most jelent meg

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán

az O. M. G. E. titkársjai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptár 1901-re.

A „Köztelek Zsebnaptár” ezen hetedik évfolyama régi köntösében, javított és tetemesen bővített tartalommal bír.

A „Köztelek Zsebnaptár” minden más zsebnaptárt teljesen nélkülözhetővé tesz.

A „Köztelek Zsebnaptár” ára az O. M. G. E. tagok és a „Köztelek” előfizetői részére bérmentes küldéssel együtt

3 korona 50 fillér.

Megrendelhető

a „Köztelek” kiadóhivatalában,
Budapest,
IX., Üllői-ut 25. (Köztelek).

1899. évi forgalom: 26,480 bál.

Felhívjuk
a t. cz. gazdaközönség
figyelmét

a budapesti gyapjú-aukciókra.

melyek az év folyamán több sorozatban,
névzetesen

július és szeptember hónapokban
tartatnak meg.

Az aukciókra felkötött és „Gyapjúárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjúk üldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkezdvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Gyapjúárverési vállalat

HELLER M. S TÁRSA,

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 13.

KERESKEDELEM, TŐZSDE

Budapesti gabonatózsda.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi czég jelentése.)

Napi jelentés a gabonauzletről.

1900. október 17.

Alacsonyabb külföldi jegyzések folytán a mai határidőuzlet lanyhán indult, azonban az árcsökkenés nem igen volt lényeges, miután a készáruuzlet várakozás ellenére váratlan volt.

Készáruuzletben az irányzat mérsékelt forgalom és korlátolt vételkedv mellett változatlan volt, elkeit kb. 25,000 mm. huza, finomabb minőségű néhány krral magasabb míg gyengébb minőségű valamivel olcsóbb áron.

Árpában és rozsbán ma határozottan lanyha volt az üzlet. Az árak 5 fillérrel csökkentek.

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári képviselő tudósítása.)

A szeszüzletben e héten nagyobb kínálat uralkodott és főleg vidéki finomítottgyárak és mezőgazdasági finomított részéről, aminek folytán a szeszárak azonnali szállításra valamivel olcsóbban zárolnak. Elkeit finomított szesz nagyban adózva 116.50—117.—K.,

adózatlanul 46.50—47.—korona. Kicsinyben az ár 2 K. drágább.

Élesztőszeszben a kereslet e héten gyébrebb volt és csak kisebb tételek kerültek forgalomba 116.50—117.50 kor. adózva és 47 kor. adózatlanul október-novemberi szállításra.

Az időzött nyersszesz és denaturált szesz ára változatlanul jegyzetelt.

Vidéki finomítottgyárak által finomított szesz nagyban 114.—115.—kor. ab állomás és adózva, 44.50—45.—kor. adózatlanul, ab Budapest adózva 116.50 K. volt ajánlva, mely áron több tétel zárulva is lett.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyersszesz e héten nagyobb tételekben volt ajánlva és több tétel fix áron, valamint jegyzésen alul zárulva is lett.

A kontingens nyersszesz ára Budapestén 42.—korona.

Bécsi jegyzés 43.20—43.60 korona kontingens nyersszeszért.

Prágai jegyzés 113.50—korona adózott és 40.—korona adózatlan szeszért.

Trieszti jegyzés 20.—20.25 korona kiviteli szeszért, 90% hektoliterje.

Kivitelre e héten néhány kocsiromány finomított szeszt vásároltak.

Vidéki szeszgyárak 1/3 koronával olcsóbban és változatlanul jegyeznek.

Budapesti zárlatárak e héten: Nagyban: Finomított szesz 116.50—117.—K., élesztőszesz 116.50—117.50 K., nyersszesz adózva 114.50—115.—korona, nyersszesz adózatlan (exkontingens) —korona, denaturált szesz 36.50—37.—korona. Kontingens nyersszesz —korona.

Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül bérmentve, budapesti vasútállomáshoz szállítva, készpénz fizetés mellett értendők.

Vetőmagvak. (Mauthner Odön tudósítása.)

Vöröslőhere. Az amerikai árjegyzések jelentéktelenül csökkentek és évek óta most történik először, hogy az európai és amerikai terméstőhermag ára közt alig van különbség. Általán ismert tény, hogy a belföldi lőhere az amerikai minőség tekintetében messze túlszárnyalja és így magától értetődik, hogy az említett majd egyenlő árfolyamnál mindenütt belföldi termésből fedezik a szükségletet. Piacunkon mult hét óta változások alig történtek. Az amerikai tudósítások hatása alatt az árak némileg csökkentek és mindkét fél, termelő és a spekuláció ez időszert tartózkodó állást foglalnak el. Jegyzések elsőrendű, nagyszemű, sötétviolet színű áru 148—152 korona, közepminőségű 128—140 korona. Lucerna. Egy-két nagyobb urasági tétel kivül e héten is a forgalom kisebb tételekre szorított. Minőség szerint az árak 88—96 korona közt váltakoztak. Muharmag keresett és könnyen elhelyezhető, 14—15 korona. Baltacimból pimpinellát tartalmazó áru nem igen lett tekintetbe véve, míg elsőrendű mag emelkedő árak mellett könnyen elhelyezhető Jegyzése 22—26 korona. Bükkönyben esőndes az üzlet 13—13.50 korona. Az összes jegyzések 100 kilónként Budapesten értendők.

A Mauthner Odön czég e lap gazdálkodásai kívánatra akár levélben, akár sürgönyileg teljesen költségmentesen értesíti az összes magféléknek napi áráiról.

Hedrich és Strauss „Királyalom” üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. 1900. okt. 19-én.

Rozsliszt

Szám: 0 O/L I. WR. II. II/B III.
Ár: Kor. 23.70 22.70 22.20 21.70 20.30 18.30 14.90

Köleskása:

Szám 0 1 2 3 4
Ár: Kor. 25.— 24.— 23.— 22.— 20.50

Rizstakarmányszit Árpadercze Takarmánydara
—, — K. 11.20 K. 10.40 K.

Rozskorpa

10.—

Áraink 100 kgonként, helyben, elegysulyt tisztasulynak véve, szákkal együtt értendők.

Az Erzsébet Gőzmalom-Társaság üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. Budapest, 1900. okt. 18-án. Kötelezettség nélküli árak 100 kilónként, tetszertisztasulynak érve, zsákostul, a budapesti vasuti vagy hajóállomáshoz szállítva:

Buzaliszt

Szám: 0 1 2 3 4 5 6 7 7½
Ár K.: 26.20 24.80 23.40 22.20 21.— 20.30 19.— 15.80 14.40

8-as takarmányliszt	buzakorpa	
	finom	goromba
korona 11.40	8.60	8.80

Lujza Gőzmalom Részvény-Társaság üzleti tudósítása a „Köztelek” részére. Budapest, 1900. okt. 18. Netto-árak 100 kgként, Budapesten, elegysúly tisztasúlyként, zsákostul. Kötélzettség nélkül.

Buzaliszt:						
Szám:	0	1	2	3	4	5
Ar K.:	26.30	24.90	23.50	22.70	22.10	20.50
						18.80

Takarmányliszt	Korpa	
	F.	G.
7 1/2	8	8.80
Ar : kor.:	14.80	11.80

A központi vásárcsarnok árjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiszerek áráról.

A magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezet üzleti jelentése. 1900. okt. 17.

Ismét kedvező üzletmenetről adhatunk számot. A felhozott élelmiszerek jó vásárlási kedv mellett emelkedő árakon nyertek elhelyezést. Árzsűkséget dióban és káposztában mutatkozott, mely cikkek sürgős beküldését ismételten ajánljuk.

Az egyes üzletágakra vonatkozólag a következőket jegyezzük fel.

Husnemiek állandóan jól keresettek, változatlan árakon kellek.

Vadak közül szárnyasok és nyulak voltak élénken keresve. Eladtunk foglyot 2-60-2-80 fázant 5-80-6-2 koronáért páronként. Szarvas 50-60 fillér, őz 1-50-1-60 korona egészben s kgként.

Tojásban a hangulat szilárd. Elsőrendű áru 72 korona, erdélyi kis tojás 68-69 koronával kelt eredeti ládánként.

A vajüzlet szilárd jelleget öltött. Időnként vajzsűkséget állott be. Elsőrendű teavajért 2-20-2-40, főzővajért 1-60 koronát értünk el kgként. Turó most már jól fogy, kgja 20-30 fillér.

Vágot libából nagy tételek érkeztek czimunkra, minőség szerint 1-12 fillérért kelt kgja. Előbaromfi-ban a hangulat kellemes, eladtunk rántani való csirkét 1-40-1-50, sütni valót 1-60-1-80, kappant 3-300 koronáért párját.

A gyümölcs piac nagyon élénk. Szőlő élénken keresve, elkelt sászla 44-56, szagos 64-70 filléres árban Finom fajalmák és körték iránt már nagy érdeklődés mutatkozik. Eladtunk batut 30-36, renett fajtákat 28-40 masánszit 24-28 fillérért kilóját. Vajoncza körte 20-56, császár 40-44 fillér kgként. Közönséges alma elhanyagolt a tömeges hozatok Stájerországból az arakat nagyon nyomják. Minőség és nagyság szerint 10-16 fillért lehet elérni a nagybani elárusításnál. Dió szilárd 46-52 fillér jegyzünk kilójáért.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Metter-utca. 1900. október 19-én. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 110 szekér réti széna, 20 szekér muhar, 18 szekér zsupszalma 5 szekér alomszalma, 17 szekér egyéb takarmány (luczerna, sarju és zabosbüköny stb.) 100 zsák szecska.

A forgalom lanya.

Árak fillérekben, g-ként, a következők: réti széna 360-580, muhar 440-500, zsupszalma 280-300, alomszalma 240-280, egyéb takarmány —, lóhere —, takarmányszalma —, 100 kéve tengeriszár —, luczerna 380-500, sarju 380-420, szalmaszecska 300-300, széna —, uj —, zabosbüköny 440-500. Összes kocsiszám 231, súly 300,300 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szarvashavásár. 1900. okt. hó 18-án. A székesfővárosi községőhíd és marhavásár igazgatóságának jelentése.

Felhajtott: belföldi 125 db, eladatott — db, galicziai — db, eladatott — db, tióli — db, eladatott — db, növendék élő borju 17 db, eladatott — db, élő bárány — db, eladatott — db; öltött belföldi — db, eladatott — db, galicziai — db, eladatott — db, tióli — db, eladatott — db, bécsi öltött — db, eladatott — db, növendék borju — db, eladatott — db, öltött bárány — db, eladatott — db, élő kecske — db, eladatott — db.

Borjuvásár hangulata lanya volt.

Árak a következők: 616 borjuk: belföldi — koronáig, kivételesen — koronáig dbonkint, 60-98 — koronáig, kivételesen 102 — koronáig sulyra, galicziai —, kiv. — koronáig drbonkint, — kor.ig.

kiv. — koronáig sulyra, tióli — koronáig kiv. — koronáig drbonkint, — koronáig kiv. — koronáig sulyra, növendék borju 44-54, koronáig, kiv. — koronáig drbkint, koronáig, kiv. — koronáig sulyra. Öltött borju: belföldi — koronáig, kiv. — koronáig sulyra, galicziai — koronáig, kiv. — koronáig sulyra, tióli — koronáig, kiv. — koronáig drbonkint, bécsi — koronáig, kiv. — koronáig sulyra, növendék — koronáig, kiv. — koronáig drbonkint, élő bárány — koronáig páronkint, öltött bárány — koronáig párja.

Budapesti gazdasági és tenyészmarhavásár. 1900. évi október hó 18-án. (A budapesti községőhíd és marhavásár igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtott: 247 db, ugymint: jármos ökor elsőmin. 6 db, közép 36 db, alárendelt 44 db. Fejőstehén: fehér — db, tarka 90 db, tenyészbika 0 db, tarka tinó —, fehér — db, jármosbivaly 4 db, bonyhádi 67 db, hizlali való ökor — db, ősző fehér — db.

Jármosokra a kereslet csekély, beállítani való ökorokra azonban jobb. Fejős tehének árai változatlanok maradtak.

Következő árak jegyeztettek: Elsőrendű jármos ökor 620-700, középmín. jármos ökor — pár, alárendelt minőségű jármos ökor —, Jármos bivaly — é. s. mm., — K-ig páronkint, jobb minőségű jármos ökor — mm-kint é. s., tarka bekötmi való ökor 44-50 K-ig. Fejőstehenekért és pedig: Fehérszörű magyar tehén —, tarka kevert származásu tehén 140-230 koronáig darabonkint, bonyhádi tehén 240-330, kiv. — koronáig darabonkint.

Budapesti vágómarhavásár. 1900. évi okt. hó 18-án. (A budapesti községőhíd és marhavásár igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtott: 3839 db nagy vágómarha, nevezetesen: 818 db magyar és tarka ökor, 614 db magyar és tarka tehén, 2008 db szerbiai ökor, — db boszniai tehén, — db boszniai ökor, 123 db szerbiai tehén, 139 db bika és 137 db bivaly.

A felhajtás 350 darabbal nagyobb volt a mult-heténél, vágómarha ára métermázsánként 1-1 koronával hanyatlott, csupán a bikák ára változatlan.

Minőség szerint: 33 darab elsőrendű hizott 3184 db középmínőségű és 317 db alárendelt min. ökor — db elsőrendű hizott ökor, — db középmínőségű ökor és — db alárendelt min. ökor; — db elsőrendű hizott tehén, — db középmínőségű tehén, — db alárendelt minőségű tehén.

Következő árak jegyeztettek: Hizott magyar ökor jobb minőségű 68-70, kivételesen —, hizott magyar ökor középmínőségű 58-64, alárendelt minőségű magyar ökor 48-58, jobb minőségű magyar és tarka tehén 40-65, kivételesen tarka tehén —, magyar tehén középmín. 40-65 —, alárendelt minőségű magyar és tarka tehén 40-65, szerbiai ökor jobb minőségű 50-62, kiv. —, szerbiai ökor középmínőségű 40-48, szerbiai ökor alárendelt minőségű —, szerbiai bika 52-66, kivételesen —, szerbiai bivaly 30-44, kiv. 50-50, magyar legelőmarha I. rendű —, II. rendű — koronáig métermázsánként elősúlyban.

Budapesti lóvásár. Budapest, 1900. okt. 18-án. (A budapesti vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

A felhajtás emelkedett, forgalom közép volt.

Felhajtott összesen 603 db. Eladatott 329 db. Jobb minőségű lovakból háttas 20 db, eladatott 3 db, 250-500 K-ért, könnyebb kocsi (jukker stb.) 10 db, eladatott — db, — K-ért, nehezebb kocsi (hintós) 30 db, eladatott 10 db 250-400 K-ért, igás kocsi (nehéz nyugoti faj) 80 db, eladatott 25 db 200-280 K-ért, ponyva — db, eladatott 0 db — K-ért, közép minőségű lovakból: nehezebb félék (fuvaros ló stb.) 140 db, eladatott 80 db 120-180 K-ért, könnyebb félék (paraszti stb.) 230 db, eladatott 180 db 40-102 K-ért; alárendelt minőségű lovakból 90 db, eladatott 31 db 18-50 K-ért. Bécsi vágóra vásároltatott 79 db, az állatkert részére vásároltatott 2 darab, tulajdonjogra gyanus ló lefogaltatott — db, ragályos betegségre gyanus ló lefogaltatott — db, takonykór miatt a gyepesterthez küldett — db.

Kőbányai sertésvásár. 1900. évi okt. hó 19-én. (Első magyar sertéshizlalo-részvénytársaság telefon jelentése a „Köztelek” részére.) Az üzlet csendes volt. Heti átlag-árak: Magyar válogatott 320-380 kgros nehéz 96-98 fill., 280-300 kgrammos nehéz 96-98 fill., őreg 300 kg. tulli — fill., vidéki sertés könnyű — f. Szerb 92-96 f. Román — tisztá kg. páronkint 45 kgr. ételsúlylevonás és 4/5 engedmény szokásos. — Életsúly-árak: Tengeri 13.70 — korona, árpa uj 12.40 kor. Kőbányán átvéve. Helgi állomány: október 12-én maradt 37428 darab. Felhajtás: Belföldről 1353, darab, Szerbiából 2719 darab, Romániából — db, egyéb államokból — darab. Összesen 4072 db. Főösszeg 41500 db. Állomány

és felhajtás együtt — db. Elhajtás: budapesti fogyasztásra (I-X. kerület) 1983 db, belföldre Budapest környékére 1351 db, Bécsbe 448 db, osztrák tartományokba 443 db, Ausztriába — db. Német birodalomba — darab egyéb országokba — darab, összesen 4558 db. A szappangyárakban feldolgozott: szállásokban elhullott 0 darab, vagonokból kirakott hulla 2 darab, borsókásnak találtatott 9 darab, összesen 11 db. Maradt állomány 38942 db. A részvény-szállásokban 12168 db van elhelyezve. Az egészségi és tranzit-szállásokban maradt X/12. 3521 db. Felhajtás: Szerbiából 2719 db, Romániából — db, összesen 6240 db. Elhajtás: 1410 db, maradt állomány 4830 db és pedig 4830 db szerb és — db román. Az egészségügyi szemlénél jan. 1-től máig 248 db a fogyasztás alól kivonatott és technikai czélokra feldolgoztatott.

Ingatlanok árverései (40000 korona becsértéken felül)

(Kivonat a hivatalos lapból.)

Okt. 23.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Bodánszky Lajos	143528
Okt. 26.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Alasz Márkus	327765
Okt. 31.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Sziklai Arnold	168300
Nov. 1.	Székesfehérvári kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Penser Frigyes	51172
Nov. 6.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Singer Samu	87507
Nov. 8.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Spiegel Adolf	359691
Nov. 21.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Krell István	207048
Decz. 6.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Strasser Ulrik	775010
Decz. 31.	Egri kir. tvszék	a tkvi ha-tóság	Egri kereskedelmi és iparhitelintézet	60000
Jan. 16.	Törökbecsei kir. jbiróság	a tkvi ha-tóság	Melenczei gőz. kel. szerb egyházközség	40327

Szerkesztői üzenetek.

P. A. urnak. Pa-Tönye. 50 kg. szuperfoszfát magyar holdankint nem elég. 100-125 kg. a megfelelő mennyiség. Legezéselérőbb ezt a vetőszántás előtt elbinteni és alászántani.

Mezőgazdák figyelmébe!

Elismert kitűnő hazai gyártmány!

1600 gőzcséplőkészlet üzemben!

CZIM:

ELSŐ MAGYAR

gazdasági gépgyár

RÉSZVÉNYTÁRSULAT

BUDAPESTEN,

KÜLSŐ VÁCZI-UT 7. SZÁM.

Gőzcséplőkészletek

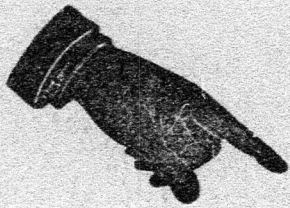
2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12 lóerejük.

Magánjárók

(uti mozdonyok.)

Kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Árjegyzék kívánatra díjmentesen küldetlik.

Impertált eredeti
angol kosok

kaphatók:
PICK OSWALD-nál
BUDAPEST,
VIII., Külső-Kerepesi-ut 1. sz.

Lapunk kisodhivatalában megrendelhető:
A sertés javítása és hizlalása
gazdák és hizlalók használatára.
Irta K. Ruffy Pál.
Ara portómentes küldéssel 1 forint 10 krajczár.

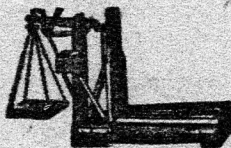
1284

Gazdák és gazdatisztek
figyelmébe.

ZISKA J. utóda,
Rostély György

szerkovács-árúk, gabona-
minőségű, tizedes és szá-
zados hidmérleg-gyára.
Alapított 1872. évben.
Budapest, VI., Eötvös-
utca 59. sz.

Eredeti kengermalmi mérle-
gek gyártója. A gabona- és
értékűsége szállítója. A leg-
megbízhatóbb gabona-minő-
ségű és tizedes mérlegek rak-
táron tartatnak. Javítások ol-
csón és pontosan eszközöltenek.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kitünő minőségű
tölgymakk-ot

nemkülönb mindenféle erdészeti
magot ajánl a

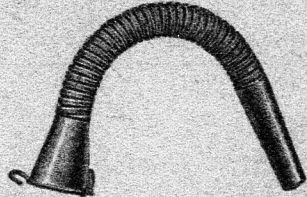
Magy. magpergető-gyár
Faragó Béla Zala-Egerszegen;
minden kiállításon kitüntetve, leg-
utóbb

Párisban ezüst éremmel.

1142

Gazdaközönség

Legujabb és

figyelmébe!

legjobb

szabad. „HYDRA“ vetőgéptölcsér

hajlékony aczéttömlőből, mely végét jelenti a vetőgéptölcsérnek eddig elő-
fordult kellemetlenségeknek.

Szakértők véleménye szerint a legcélszerűbb és legtartósabb tölsér.

Hajlékony mint a gummi, ruganyosabb mint bármely más vetőgéptölcsér.
Soha sem törik vagy szakad és ellentáll minden elgörbülésnek. — A tömlő fala
teljesen zárt lévén, a vetőmag csakis a rendeltetési helyére juthat.

Ezen tölsérekkel felszerelt vetőgépek kaphatók: Nicholson gépgyár r.-t.-nál
Budapest, VI., Külső Váci-ut 5., Kühne E. ur gépgyárában Moson-Buda-
pest. — Ezenkívül a tölsérek minden nagyobb műszaki üzletben beszerezhetők.

Nagybani eladás: Pforzheimi fémöntőgyár társ.

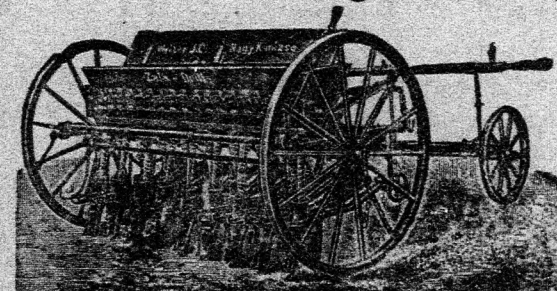
Magyarországi vezérképviselőjénél **FODOR ÖDÖN** műszaki irodájában
1399 Budapest, VII., Kertész-utca 41.

Leírások kívánatra készséggel küldetnek.

Kitüntetve:

1897. Kishér nemzetközi vetőgépverseny első díj: állami arany érem.
Lévai nemzetközi vetőgépverseny első díj: nagy územre arany érem.
1898. Hódmezővásárhelyi vetőgépverseny első díj: arany érem.
Marosvásárhelyi vetőgépverseny első díj: arany érem.
1899. Szegedi kiállítás első díj: legnagyobb elismerés.
1900. Párisi világkiállításon ezüst éremmel kitüntetve.

WEISER J. C. gazdasági gépgyára

Nagy-Kanizsán.

Ajánlja:

Magyarország

legujabb és

legjobb

vetőgépet,

szabad, kiváltható kapa-
csuklyókkal ellátott

sík és hegyes talajhoz egyaránt alkalmas

ZALA-DRILL

svorvetőgépét, továbbá szab. „Perfecta” olesó és igen jó, könnyű vetőgépét,
legjobb szerkezetű Sack-rendszerű aczélekét, boronait, jargányait, szénagyújtót,
rostait és mindenféle gazdasági gépeit.

A homokos talajhoz a ZALA DRILL különösen e célra készített
és kitünőnek bizonyult vetősarukkal lesz ellátva.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

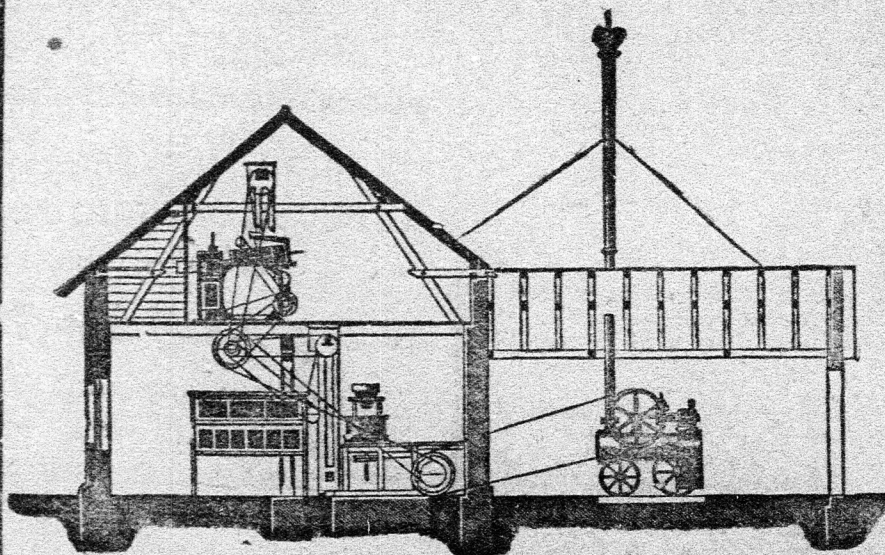
RENDSZERES

MALOM-berendezések

és egyes MALOMGÉPEK,

termény-tisztító - művek

gabonaraktárak (silos) részére.

GRAEPEL HUGÓ

gép- és rostalemezgyár, malomépítész

Marshall, Sons & Co. Lmtd

angolországi gépgyár vezérügynöke

7624

BUDAPESTEN, V. ker., Külső váci-ut 46. szám.

Első érmek, arany kitüntetések, államdíjak stb.

A BALANCE SEPARATOR

Elsőfőző-gépek hat hónap alatt kifizetik önmagukat.

ELSŐ MAGYAR TEJGAZDASÁGI GÉP- ÉS ESZKÖZGYÁR

FUCHS ÉS SCHLICHTER

BUDAPEST, VI., ANGYALFÖLD, JÁSZ-UTCZA 7.

Kézi és erőhajtású tejgazdasági telepek és szövetkezetek teljes berendezése.

Tisztelt vevőinknek hosszabb időre biztos vajpiacot biztosítunk.

AZ
ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET
felügyelete alatt álló
KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT
kiadásában a következő
gazdasági könyvek jelentek meg:

	fűzve	kötve
	kor. fill.	kor. fill.
Cselkó és Kossutány <i>Takarmányozástan</i> ...	4.80	6.—
Cserháti Sándor <i>Talajismeret</i> ...	3.20	—
Hilgard-Treitz <i>Szikes talajok</i> ...	1.60	2.—
Domokos K. <i>Gazdasági építészeti I-ső rész</i>	4.80	—
Száhlender Gyula <i>Gazdasági építészeti II-ik rész</i> ...	5.20	6.—
Szüts Mihály <i>Mezőgazdasági becsléstan</i> ...	5.20	6.—
Cserháti Sándor <i>Okszerű talajmivelés</i> ...	5.20	6.—
Acsádi Jenő <i>Mezőgazdasági Ut-, Vasut- és Hidépítészeti</i> ...	5.20	6.—
Molnár István <i>Gazdasági gyümölcsstermelés</i>	4.—	4.80
Beiwinkler Vilmos <i>Fajbaromfi-tenyésztés</i>	10.—	12.—
Rázsó Imre <i>Czukorrépa-magtenyésztés</i>	2.—	—
Dr. Baross János <i>Idegenek birtokbeszerzése</i>	6.—	—

Megrendelések az
Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület pénztári hivatalához
Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám (Köztelek)
intézendők.

A műveket bérmentve küldjük; s minden megrendelés után 25% engedményt adunk.

Magyar kir. államvasutak
Pályázati
hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1901. évben, illetőleg 1902. év végéig re. zelőkefék és korongtisztító kefékből felmerülő szükségletének szállítását biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A kiírás tárgyát képező egyes keféket előtűntető jegyzék, mely egyszerű-műnd ajánlati mintául szolgál, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módozatok, valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaráknál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési (A. III.) szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 73 sz. II. emelet 47. ajtósz.) ingyen kaphatók.

A szabályszerűen kiállított egy koronás magy. kir. okmánybéllyel ellátott ajánlatok lepecsételve, legkésőbb f. é. október hó 31-ki déli 12 óráig a m. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta útján oda küldendők és a boríték ezrela külcimmal látható el:

„Ajánlat kefék szállítására 125723/900. sz.-hoz.”
Budapest, 1900. okt. hó 17-én.

Az igazgatóság.

UNGHVÁRY LÁSZLÓ 300 holdas czegledi gyümölcsbirtokosa és szőlőtelepének árjegyzéke megjelent, mely 500 gyümölcsfaj leírását tartalmazza. Neemes csemete eladatik 2 krtól 50 krig. Rendelhető mindenféle vadonca, nagymennyiségű sima és gyökereke szőlővessző. Kapható sövény-készítésre alkalmas akác, gleditschea maclura, ribizli stb. Viszonteladók 20-30% engedményt s 4-6 havi hitelt kapnak. Kertészeti eszközök és kitűnő borok is adatnak el. Árjegyzék bérmentve küldetik.

Bérbeadás.

Baranyamegyében a sádsi vasuti állomás közelében fekvő **Varga és Ligeti** 820 szántó, 6 kert, 97 rét, 8 szőlő, 423 legelő, 320 erdő és 35 adó alá nem tartozó, összesen mintegy 1700 katasztrális holdból álló, gazd. épületekkel, kastély és parkkal ellátott birtokom közvetítők mellőzésével azonnal vagy jövőkor 12 évre haszonbérbe adatk. A feltételek nálam megtekinthetők. Ajánlatok hozzám intézendők.

Kunfy Adolf, Kaposvár.

GÉPOLAJAT,

u. m. valódi tiszta olivajlat, elsőrendű savtalanított repceolajlat, stb.

disznósirt, szalonnát és szalonnáról lerázott sót.

Fertőtlenítő szereket,

u. m. karbolsav, karbolpor, creolin, zöldgálicz stb. rézgálicz karbololeumot, keserűsót csudasót stb.

Mindenkor a legmagasabb napi áron, készpénzfizetés mellett vásárolok lóherét, luozernát és egyéb magvakat és kérek mintázott szíves ajánlatokat.

KRAMER LIPÓT,

Telefon.

Sürgönyözim: „CERES” Budapest.

Arjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívántra szolgálak.

AJÁNLÓK:

Kocsikenőcsöt, Petroleumot,

Zsákokat, takaró- és szekerponyvákat, kártyafestékeket, fedőlakot,

MŰTRÁGYÁT

Olasz szaponáriát tiszta vastag gyökerekből őrdíve.

Lucernát, lóherét, fűmagvakat

minden czélra és minden egyéb gazdasági czikket.

Vetőmagot

a legfutányosabb áron és garantált jó minőségben.

minden czélra és minden egyéb gazdasági czikket.

BUDAPESTEN,

V. ker., Akadémia-utca 10. sz.

Telefon.

Clayton & Shuttleworth
 mezőgazdasági gépgyárosok @ Budapest Váci-körút 63. sz.
 által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcseplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig, szálmakazalozók, továbbá járgány-cseplőgépek, lóherezseplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill“
 legjobb sorvetőgépek, szeeszkavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlő-malmok, egyetemes acél-ekék.

2- és 3-vasúti ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árajánlatok kérésre ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cseplőgép-gyára.

Magy. kir. államvasutak.
 230.146/900. szám.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére 1901., 1902. és 1903. években szükséges, évenként mintegy 2600 métermázsza búkkakatrányolaj szállítását biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.
 Az ajánlati minta, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módoszatok valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési (A III.) szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 73. szám, II. emelet 43. ajtó).

„Ajánlat 132046/900. számhoz.“

Ugyanezen időpontig átadandók nyírott a kötelező minőségi minták is.
 Bónalépnéz gyanánt az ajánlott anyag értékének 5%, legkésőbb f. évi október hó 17-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál letendő.
 Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és nem a részletes módoszatok betartása mellett állíttatnak ki, nem vétetnek figyelembe.
 Budapest, 1900. évi szeptember hóban.

Az igazgatóság.

Knuth Károly
 mérnök és gyáros.
 GYÁR ÉS IRODA:
BUDAPEST,
 VII. ker., Garay-utca 6-8. szám.

Kiválal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, lég-szeusz- és vízvezetékek, osztorházak, szélkötő-fűtések, olcsók, szivattyúk, vízörvényi szélkötő-gépek stb., nemkülönben kazán-, olaj- és rézeum váladékhól nyert gázok értékesítését szolgáló készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.
 Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.
 Legjobb minőségű kőszén- és szénraktáron.

6703. szám. a.

Hirdetés.

A 4. hadtest-parancsnokság területén fekvő cs. és kir. közös-hadsereg-beli csapatok és intézetek 1901. évi kenyér és zabszükségleteinek szállítása végett.

1900. évi október hó 29-én a katonai élelmezési raktárnál Székesfehérvárott

1900. évi október hó 31-én Kaposvárott } az illető városi tanácsnál
 1900. november hó 2-án Pécsen

1900. évi november 5-én a katonai élelmezési raktárnál Budapesten

1900. évi november hó 7-én Szolnokon } az illető városi tanácsnál
 1900. " " " 9-én Keskeméten
 1900. " " " 12-én Szabadkán
 1900. " " " 14-én Zomborban

mindenkor 10 óráig délelőtt, írásbeli lepecsételt boríték alatt benyújtandó ajánlatok útján nyilvános tárgyalások fognak tartatni.

A részletesebb feltételek az 1900. évi október hó 17-én lapunkban teljes szövegében megjelent „6703. számú hirdetményben“, továbbá a cs. és kir. 4. hadtest hadbíróágánál, a budapesti és székesfehérvári cs. és kir. katonai élelmezési raktárnál, Keskeméten a 13. huszárezred parancsnokágánál megtekinthető 1900. évi szeptember hó 18-án kelt szállítási feltételek füzetében foglalattak.

Budapest, 1900. szeptember hó 18-án.

A cs. és kir. katonai élelmezési raktártól Budapesten.

1626

(Utányomás nem díjaztatik.)

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krért (portómentesen)
 kapható kladóhivatalunkban.

Mindennemű tejjgazdasági eszközt és gépet szállít, tejjgazdasági telepeket és tejszővetkezeteket rendez be az

A-Separator Részvény-Társaság
 ezelőtt Pfanhauser A.
 Budapest, V., Báthory-utca 4. szám.

Gazdaságok, iparosok és malmok részére ajánlja a

DREZDAI MOTORGYÁR Részv. Társas. (ezelőtt HILLE) (legjobbnak elismert) gáz-, benzín-, petroleum- és acetylen-motorait 1-100 lóerőig és locomobiljait.

Nagyszerű újítások Minden kiállításon szabadalmazott és versenyen első szerkezettel. díjakkal és érmekkel kitüntetve.

Vezetékpivisselőség: Gellért Ignác és Társa, Budapest, VI. Teréz-körút 41. FŐKÖMÜHELY BUDAPESTEN.

SACK RUDOLF egyed'li képviselője Magyarországon

PROPPER SAMU

Budapest, Váci-körút 52. szám.

Előre bocsátva, hogy Sack Rudolf világhírű gyártmányai eredeti minőségben csak nálam kaphatók:

Ajánlom közkedveltségű egytetemes és többvasas kétmenen kívül sík és dombos talajra egyaránt kitűnően alkalmas sorba- és szórva vetőgépeimet

szecskavágó-, répavágó gépeimet.

Közi, járgány- és göschajtásra

Járgányaimat,

a jelenkor legjobb szerkezetű **takarmánypároló** készítmélmel s minden egyéb gazdasági gépeket és eszközöket.

Mindenről kimerítő árjegyzék és készséges felvilágosítások.

November hóban jelenik meg a

Gazdasági Számviteli Naptár

1901. évre.

SZERKESZTŐ:

SZILASSY ZOLTÁN.

az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület szerkesztő-titkára.

Kiadja az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

Ára portomentes küldéssel 1 korona és 80 fillér.

Egy díszesen s teljesen vászonba kötött, naptár részszel és gazdasági tudnivalókkal ellátott nagy alaku egyszerű számviteli könyv, a melyet minden gazda számvitelének bejegyzésére az egész éven át használhat.

Előfizetéseket elfogad

a „KÖZTELEK” kiadóhivatala

BUDAPEST,

IX. kerület, Üllői-ut 25. szám.

Magy. kir. államvasutak. 25764/900. szám.

Üzletvezetőség Miskolcz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak miskolczi üzletvezetősége a vonalai részére 1901. és esetleg a következő 1902. és 1903. években szükséges pályafentartási faanyag szállítására ezennel pályázatot hirdet.

Az 1901. évben körülbelül az alább kitüntetett mennyiségek fognak szükseggelteni:

20 m³ erdei fenyődeszka, 148 m³ jegenyefenyő-deszka, 35 m³ luczfenyő-deszka, 5 m³ tölgyfa fenyődeszka, 23 m³ szelmeztetlen jegenyefenyő-deszka, 5 m³ vágott luczfenyőfa, 534 m³ faragott puhafa hidak fentartására, 256 m³ faragott tölgyfa hidak fentartására, 302 m³ faragott puhafa, különféle pályafentartási czélokra, 178 m³ faragott tölgyfa, különféle pályafentartási czélokra, 3000 drb kerítés sűrítési lécz tölgyfából, 1400 mm. hosszú, 50 mm. átmérővel, 12,000 drb kerítés sűrítési lécz puhafából, 1400 mm. hosszú, 50 mm. átmérővel, 7250 drb vágott lécz tölgyfából, 6520 drb vágott lécz puhafából, 50 drb kerítési oszlop tölgyfából, 2500 mm. hosszú, 180 mm. átmérővel, 2200 drb kerítési oszlop puhafából, 2500 mm. hosszú, 180 mm. átmérővel, 32 m³ erdeifenyő-palló, 215 m³ jegenyefenyő-palló, 17 m³ luczfenyő-palló, 9 m³ szelmeztetlen jegenyefenyő-palló, 50 m³ tölgyfa-palló, 6 m³ tölgyfa-padolat, 7 m³ vörösfenyő-palló, 16,000 drb kerítési rud puhafából, különféle méretű, 750 drb kerítési rud tölgyfából, különféle méretű, 130 m³ tölgy szálfá, 50 m³ puha szálfá, 335,000 drb fedő zsindey, 47 cm. hosszú.

Az üzletvezetőség fentartja magának a jogot, hogy az 1901. évre történő megrendelés alkalmával a tájékozással szolgáló fenti mennyiségnél, illetőleg a méretjegyzékben felsorolt fából 40%-al többet vagy kevesebbet rendelhessen, ugyancsak azon jogot, hogy a szállítási év folyamán 40%-erejéig pótmegrendelést tehessen.

A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbbben 1900. évi október hó 31-én déli 12 óráig nyújtandók be az üzletvezetőség I. osztályánál.

A bantárpénz pedig október hó 30-án déli 12 óráig teendő le az üzletvezetőség gyűjtőpénztárában.

A pályázati feltételek és méretjegyzékek minden üzletvezetőségnél és kereskedelmi iparkamaránál megtekinthetők és a miskolczi üzletvezetőség által díjtalanul kiszolgáltatnak, esetleg posta útján megküldetnek.

A szállítási feltételek, ugymint az általános szállítási feltételek és a pályafentartási fák szállítására vonatkozó különleges feltételek megtekinthetők minden üzletvezetőségnél és készpénzfizetés mellett megszerezhetők igazgatóságunk nyomtatványtárából (Andrássy-ut 73/75. szám).

Miskolcz, 1900. október hó 1-én.

Az üzletvezetőség.

Hungári-Drill
13 soros, kevéssé használt, jó karban lévő eredeti Kühne-féle vetőgép jutányosan eladó a szászalmi gazdaságban, Batta, Fejérmegye. 1883

Tejgazdasági Zsebnaptár az 1901. évre II. évfolyam.

Szerkeszti és kiadja **Jeszenszky Pál,** az O. M. G. E. titkára.

Ára: O. M. G. E. tagoknak, a Gazdasági Orsz. Egyesület, valamint a Tejtermelők Egyesülete tagjainak ajánlott küldéssel

3 kor. 30 fill.
Bolti ára 4 korona.

Tejgazdasággal foglalkozóknak nélkülözhetetlen. Megrendelhető a kiadóhivatalban, Bpest, IX., Üllői-ut 25. szám.

Eladó
keveset használt 480 literes „Reform” gyoraffülesítő. Czim a kiadóhivatalban. 1819

A t. ez. gazdaközönség becses figyelmébe!

Jutányos árban eladó 5 drb 3000 kiló horáképes-ségű, 4 méter hosszú és 2 méter széles toldószerszertű új **hidmérleg!**

8 drb 1500 kiló horáképes-ségű, erős vaskorlással ellátott új százados **marhamérleg!**

7 drb 1000 kiló horáképes-ségű és 9 drb 500 kiló horáképes-ségű **tizedes mérleg** az összes súlyokkal együtt minden mérleg hitelesítve!

Becserélek!
őcska marhamérszákát új hidmérlegre vagy új marhamérlegre!

Javításokat pontosan eszközözlök!
DÉNES MANÓ
mérlegműszerész
BUDAPEST, VII., Dobány-utca 74.

Most jelent meg.

A szarvasmarhák

gümőkórja

vágóhídi statisztika alapján pályadíjjal jutalmazott értekezés

irta: **Breuer Albert**

közvágóhídi felügyelő állatorvos.

(A Magy. Orsz. Állatorvos-Egyesület kiadványa).

Ára 1 korona portomentes megküldéssel

1 kor. 10 fill. Megrendelhető a „Köztelek” kiadóhivatalába.

Gőzeke
bőrszántásra területet keres dunántúli megyékben vagy Bács-Bodrog vármegyében. Czim a kiadóhivatalban. 1818

Eladó burgonya.
200 mm-ásza válogatott vegyes és 300 mm. válogatott vaskrumpli eladó. Bővebbet Wodianer János gazdasága. Maglóci. 1855

Mindennemű

Zsákok

ES

Ponyvák

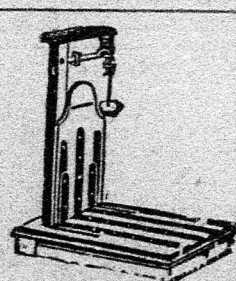
kitűnő minőségben, a legolcsóbb gyári áron kaphatók, a FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban, Budapest, Nagykorona-utca 18. sz. Minták kívánatra ingyen bérmentve küldetnek. Alapítva 1882.

Hansen Chr.-féle kitűnő

sajtojtó

ojtó por, ojtó táblák, vajfeszítékek, sajtfestékek, savfejlesztők alkalmasan kaphatók

PICH BERTÁ-nál
Kön. Weinberge, Prága mellett, Karlsstrasse 8. Böhmon

Fairbanks
Mérleg és gépgyártás részvénytársaság. Városi iroda és raktár Budapest, Andrássy-ut 14

Kertalakítások

elvéllaltatnak terv és költségvetés szerint, 54 hold kiterjedésű faiskolából állított fanemekkel,

Pecz Ármin,
cs. és kir. udvari műkertész, Budapest. 1518

Őszi

bükköny

kitűnő minőségben rendkívül olcsón szállít

HALDEK
maganykereskedése

József főherczeg ö. cs. és kir. fensége udvari szállítója

BUDAPEST,

Károly-körut 9.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

és
GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legfőbbkétesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42-50. BUDAPEST—KELENFÖLD a vasútfőállomással szemben.

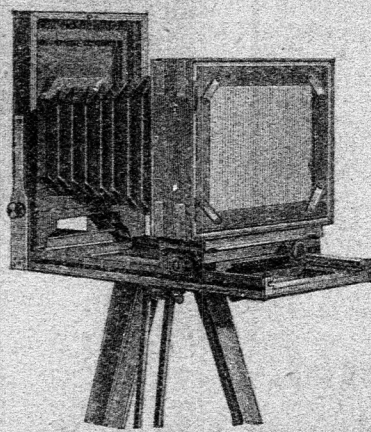
Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasuton és villamos vasuton.

VESZPRÉMI SAMU UTÓDA

Pejtsik Károly

Budapest IV. ker., Károly-utca 1. szám.

Ajánlja dúsán felszerelt
fényképezési cikkek
raktárát. 1510

Kézi és statívos kamarák.

Kodakok.

Fényerős és élesrajzu objectivek.
Lemezek, filmek, papírok és
vegyszerek folyton friss és megbízható
minőségben.

Fényképezési felszerelési tárgyak.

Javítások jutányos árak mellett.

Arjegyzék kívánatra.

A budapesti marhavásártéri vásári-pénztár részvénytárs.:

szarvasmarha, borjú, juh, kecske, bárány és sertések

bizományi eladásával
foglalkozik.

A bizományba küldött állatokat — kísérő nélkül lehet feladni. A tulajdonosnak az eladásnál nem szükséges jelen lenni. A feladott állatokra a feladási-vevény ellenében megfelelő **előleget** nyújt hatóságilag megállapított kamattal mellett.

Vasúti költségek czimzandók:

Vásárpénztár, Budapest, Ferencváros.

Levél, sürgöny, telefonteljesítés: VÁSÁRPÉNZTÁR—BUDAPEST. 38

50% terméstartalommal

érhető el, ha a talaj 99%-os darabos égetett mázó **mészszel** vagy 72%-os szénasavas égetett **mészporral** trágyáztatik. A legnagyobb uradalomnál kitűnően kipróbált trágyázási módszer. I. rendű referenciák! Fenti cikkekkel valamint **mindenkor friss, szép fehér építkezési meszet** bármely vasútállomásra bérmentve legolcsóbban szállít

ELSŐ BAKONY-SZENTGALI MÉSZELEPEK
KLEIN MÁRKUS FIAI Szentgál (Veszprémegeye.)

Kalmár Vilmos

Budapest,

VI. kerület, Teréz-körút 3. szám.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezér-
képviselője ajánl:

Thomasfoszfátlisztet (Thomassalak), ● ●
„Martellin” dohánytrágyát, Kalmítot.

— A műtrágyák beltartalmáért szavatolok. —

Legújabb szerkezetű kitűnő trágyaszóró gépek
a legolcsóbb áron. 40

— Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. —

HIRDETÉSEK

felvételek a kiadóhivatalban
BUDAPEST,
OKTÓBER 25-ÉN ESTIG

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” tulajdonát képező Istvántelki szőlőtelepen feleslegessé vált felszerelések, úgymint egy három hektoliteres ürtartalmú

Mabille rendszerű borprés

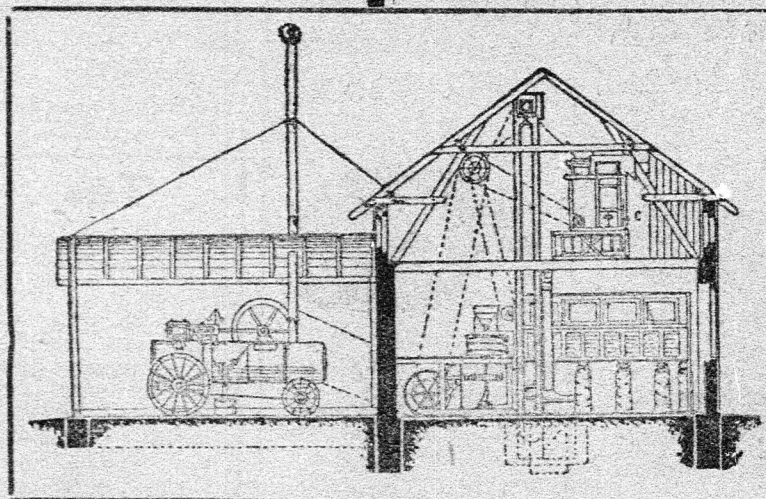
egy

talajmélyítő eke,
egy töltőgető eke,

továbbá 500 db 180° hosszúságú és 10.000 db 160° hosszú

gömbölyű fenyőfa karó

eladó felvitágosítással szolgál az «O. M. G. E.» titkári hivatala
Budapest, Üllői-ut 25.

MALOM-

berendezéseket teljesen, úgy egyes malomgépeket, valamint

gépöntvényeket

gazdasági gépműhelyek részére gyárt és szállít:

Wörner J. és Társa

malomépítő
gépgyára és
vasöntődéje

Budapesten, Külső váci-ut 54-56. sz.